

**UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA**

**DIPLOMSKO DELO
ANALIZA DOHODNINE V SLOVENIJI
V LETIH 1995 IN 2000**

Ljubljana, junij 2006

JANA VALES

IZJAVA

Študentka Jana Vales izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Tineta Stanovnika in dovolim objavo diplomskega dela na fakultetnih spletnih straneh.

V Ljubljani, dne _____

Podpis: _____

KAZALO

1. UVOD	1
2. DOHODNINA	2
2.1. SPREMINJANJE DOHODNINSKEGA ZAKONA.....	2
2.2. VIRI DOHODNINE PRED IN PO SPREMEMBI ZAKONA.....	4
2.2.1. IZJEME IN OPROSTITVE.....	5
2.3. DAVČNA OSNOVA.....	5
2.4. DOHODNINSKE OLAJŠAVE PO ZDOH.....	6
2.4.1. STANDARDNE OLAJŠAVE.....	6
2.4.2. NESTANDARDNE OLAJŠAVE.....	6
2.5. DOHODNINSKE OLAJŠAVE PO ZDOH – 1.....	7
2.6. DOHODNINSKA LESTVICA.....	9
3. ANALIZA DOHODNINE V SLOVENIJI V LETIH 1995 IN 2000	10
3.1. DOHODNINA V LETU 2000 ZA CELOTNO POPULACIJO.....	10
3.1.1. PORAZDELITEV ZAVEZANCEV IN BRUTO DOHODKA.....	10
3.1.2. UVELJAVLJANJE OLAJŠAV.....	11
3.1.2.1. NESTANDARDNE OLAJŠAVE (B1).....	11
3.1.2.2. OLAJŠAVA ZA SAMOPRISPEVEK, STAROST NAD 65 LET, 100% INVALIDNOST (B2).....	12
3.1.2.3. OLAJŠAVA ZA VZDRŽEVANE ČLANE (B3).....	13
3.1.3. AKONTACIJA DOHODNINE.....	13
3.1.4. DOPLAČILA IN VRAČILA DOHODNINE.....	14
3.1.5. REALIZIRANA DOHODNINA.....	15
3.2. DOHODNINA V LETIH 1995 IN 2000 NA OSNOVI DOHODNINSKE DATOTEKE	15
3.2.1. UVOD.....	15
3.2.2. OPREDELITEV PODATKOV.....	16
3.2.3. STRUKTURA BRUTO DOHODKA.....	16
3.2.4. BRUTO DOHODEK V ODVISNOSTI OD STAROSTI DAVČNIH ZAVEZANCEV	20
3.2.5. EFEKTIVNA DAVČNA STOPNJA.....	23
3.2.6. PORAZDELITEV DOHODKA.....	25
3.2.7. ANALIZA STANDARDNIH OLAJŠAV.....	26
3.2.7.1. OLAJŠAVE ZA VZDRŽEVANE ČLANE.....	26
3.2.8. ANALIZA NESTANDARDNIH OLAJŠAV.....	31
3.2.9. STATUS DOHODNINSKIH ZAVEZANCEV.....	34
3.2.10. POVPREČNI BRUTO DOHODEK PO SPOLU.....	37
4. SKLEP	38
LITERATURA	40
VIRI	41

1. UVOD

Uvedba dohodnine oziroma obdavčitve dohodkov fizičnih oseb v letu 1991 je Slovenijo približala davčnim ureditvam sodobnih evropskih držav. Prvemu zakonu o dohodnini sprejetemu v letu 1991, je kmalu sledil novi zakon sprejet v letu 1993. Ta je bil v posameznih členih protiuustaven in je doživel večkratne spremembe in dopolnitve. Kljub temu je prišlo do sprejetja tretjega zakona o dohodnini šele v letu 2004. Razlog, da je med zakonom o dohodnini iz leta 1993 in zakonom o dohodnini iz leta 2004 minilo toliko časa je v občutljivem področju, saj zakon neposredno vpliva na vsakega posameznika in njegov dohodkovni položaj. Področje obdavčenja je občutljivo tudi z vidika upoštevanja interesov različnih skupin zavezancev.

Namen diplomskega dela je analiza glavnih sprememb med zakonom o dohodnini iz leta 1993 in zakonom o dohodnini iz leta 2004 ter ugotavljanje značilnosti dohodnine na osnovi vzorca podatkov. Cilj analize je tudi ugotoviti položaj dohodninskih zavezancev v Sloveniji.

Vsebinsko je delo sestavljeno iz dveh delov in razdeljeno na štiri poglavja. Uvodu, v katerem je predstavljeno diplomsko delo in njegova struktura sledi prvi del, ki obravnava osnovne značilnosti dohodnine ter analizira glavne spremembe med Zakonom o dohodnini iz leta 1993 in Zakonom o dohodnini iz leta 2004.

Drugi del vključuje analizo dohodnine v letu 2000 na osnovi celotne populacije ter analizo dohodnine v letih 1995 in 2000 med prejemniki plače in regresa. Slednja analiza je osnovana na vzorcu dohodninskih zavezancev. Razlog za obravnavo te skupine dohodkov je v tem, da predstavljajo plače glavni vir dohodka večine dohodninskih zavezancev. Na vzorčni osnovi ugotavljam porazdelitev celotnega bruto dohodka po posameznih dohodkovnih razredih ter glede na starost dohodninskih zavezancev, uveljavljanje standardnih in nestandardnih olajšav, položaj v katerem so zavezanci ob končnem obračunu dohodnine in nenazadnje tudi razlike v dohodnini glede na spol zavezancev. V četrtem poglavju so povzete glavne ugotovitve analize.

2. DOHODNINA

2.1. SPREMINJANJE DOHODNINSKEGA ZAKONA

Do leta 1991 je bila Slovenija del Jugoslavije in takratni sistem financiranja javne porabe je bil dokaj decentraliziran. Poleg tega so bili posamezni dohodki fizičnih oseb obdavčeni s posameznimi vrstami davkov (Žibert, 2003, str. 8). Gre za tako imenovani sistem cedularne obdavčitve, ki je bil uveljavljen z Zakonom o davkih občanov in na osnovi katerega so bili določeni zavezanci, davčna osnova, davčne stopnje in olajšave. Obstajal je davek od osebnih prejemkov, davek od dohodkov iz dejavnosti in davek od dohodka iz kmetijstva.

Z nastankom samostojne Slovenije je bil uveden sistem globalne oziroma sintetične obdavčitve dohodkov fizičnih oseb, kar pomeni, da se različni dohodki zavezanca seštejejo in obdavčijo na osnovi enotne davčne lestvice z enim davkom – dohodnino. Z uveljavitvijo sistema globalne obdavčitve je tudi slovenski sistem postal primerljiv s sistemi drugih razvitih držav.

Prvi zakon o dohodnini smo dobili leta 1991 in je začel veljati 1. januarja 1992. Kasneje so sledile spremembe in novi zakon je bil sprejet v letu 1993. Zaradi sprememb se je zmanjšalo število zavezancev med upokojenci, saj so bili po novem zavezanci le upokojenci z visokimi pokojninami in upokojenci, ki poleg pokojnine prejemajo tudi druge vrste dohodkov. Zavezancem, katerih davčna osnova ni presegla 11% povprečne letne bruto plače, napovedi ni bilo potrebno oddati, po drugi strani pa so zavezanci postali dijaki in študentje, ki prejemajo dohodke na osnovi dela preko študentskih servisov in katerih dohodki presegajo 51% povprečne letne bruto plače. Uvedena je bila splošna davčna olajšava v višini 11% povprečne letne bruto plače, nestandardna olajšava v višini 10% se je zmanjšala na 3% osnove in povečan je bil odstotek olajšav za vzdrževane člane. S spremembo dohodninske lestvice je prišlo do zmanjšanja davčnih obveznosti v nižjih dohodkovnih razredih in do povečanja v višjih.

Nato je zakon doživel dopolnitve v letu 1995 z namenom jasnejšega določanja davčne osnove in zavezancev. Dodatne dopolnitve so bile še v letu 1996, ko je bila sprejeta določba o obdavčitvi dobička iz kapitala od prodaje vrednostnih papirjev in drugih deležev v kapitalu in s tem je bila odpravljena začasna ne obdavčitev navedenih dobičkov, ki je veljala od leta 1991.

V letu 1997 so uvedene spremembe v zvezi z obračunavanjem in plačevanjem dohodnine, katere po novem nadrobno obravnava Zakon o davčnem postopku. Obdobju nenehnih sprememb je sledilo zatišje ter dolge priprave na temeljito prenovo zakona, ki je bil sprejet leta 2004, veljati pa je začel v letu 2005. Eden izmed razlogov za nov dohodninski zakon so

spremembe v načinu pridobivanja dohodka ter v določeni meri zasledovanje in ponovno vključevanje elementov cedularnega sistema.

Dohodninsko področje je pomembno s prihodkovnega vidika države, saj sodi dohodnina med najpomembnejše vire državnega proračuna, poleg davka na potrošnjo in prispevkov za socialno varnost (Bilten državnega proračuna).

Razlogi za sprejem novega Zakona o dohodnini so (Zakon o dohodnini, 2004):

- uresničevanje odločb Ustavnega sodišča o višini olajšave za otroka, o povračilih stroškov v zvezi z delom, ki ne sodijo v davčno osnovo, upoštevanje kot vzdrževanega člana tudi otroka v zunajzakonski skupnosti ter priznavanje olajšav za pastorka na enak način kot za otroka;
- večja izenačenost v davčnem obravnavanju posameznih vrst dohodkov, saj so bili določeni dohodki manj obdavčeni (avtorski honorarji), nekateri pa povsem neobdavčeni (obresti od bančnih vlog, od dolžniških vrednostnih papirjev);
- obveznost prilagoditve sistema dohodnine direktivam EU:
  - direktiva sveta o obdavčitvi dohodka od prihrankov v obliki plačila obresti s katero je določen mehanizem samodejne izmenjave informacij o obrestih fizičnih oseb med članicami;
- uvedba koncepta obdavčitve svetovnega dohodka; v začetku 90. let so zavezanci dosegali pretežno dohodke na območju Slovenije in pretežno iz enega vira, na podlagi poklicnega statusa, medtem ko danes dosegajo dohodke tudi zunaj Slovenije in iz različnih virov;
- spremenjena zakonodaja, ki ureja dohodke in statuse fizičnih oseb in spremenjene razmere v načinu pridobivanja dohodka fizičnih oseb (Zakon o delovnih razmerjih, Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, Zakon o gospodarskih družbah, Zakon o kmetijstvu,...).

Navkljub poglobljeni pripravi novega zakona, je bil le-ta že ob sprejetju v členu, ki se nanaša na subvencije v kmetijstvu v nasprotju s priporočili Evropske unije, ki naj bi veljala na ozemlju celotne Evropske unije. V Sloveniji so namreč subvencije obravnavane kot del obdavčljivega dohodka, medtem ko so bile v EU izključene iz obdavčitve. V zvezi z navedenim členom je EU kasneje dovolila izvajanje že sprejetih členov zakona. Zakon je bil takoj noveliran tudi v členu, ki se nanaša na davčno olajšavo in akontacijo dohodnine od dohodkov študentov, doseženih za delo preko študentskih servisov.

2.2. VIRI DOHODNINE PRED IN PO SPREMEMBI ZAKONA

Ker se v nadaljevanju pogosto sklicujem na stari in novi Zakon o dohodnini, je zaradi razločevanja Zakon o dohodnini iz leta 1993 označen s kratico ZDoh, medtem ko je v letu 2004 sprejet Zakon o dohodnini označen s kratico ZDoh-1.

Tako ZDoh kot tudi ZDoh-1 temeljita na konceptu sintetične oziroma globalne obdavčitve, kar pomeni obdavčitev seštevka vseh dohodkov fizične osebe, doseženih v posameznem davčnem letu z enim davkom po progresivnih davčnih stopnjah.

ZDoh je poleg dohodkov doseženih na območju Republike Slovenije obdavčeval tudi nekatere dohodke dosežene v tujini (pokojnina, dividende iz tujine). Z novo dohodninsko zakonodajo so rezidenti obdavčeni po načelu svetovnega dohodka, kar pomeni, da so v davčno osnovo zajeti vsi dohodki, ne glede na to, kje so bili doseženi. Po novem zakonu so torej v obdavčitev zajeti vsi dohodki fizičnih oseb, razen tistih, ki so v zakonu posebej navedeni kot oproščeni, in ne le tisti, ki so bili izrecno navedeni kot vir dohodnine. Nerezidenti so zavezanci za plačilo dohodnine od vseh dohodkov, ki imajo vir v Sloveniji in so obdavčeni po načelu vira dohodka.

Po Zdoh (1993) je bilo obdavčenih šest skupin dohodkov:

- osebni prejemki (plače, nadomestilo plač in drugi prejemki iz delovnega razmerja, pokojnine, pogodbeno delo, ostali prejemki);
- dohodki iz kmetijstva (kmetijstvo in gozdarstvo);
- dohodki iz dejavnosti;
- dobički iz kapitala (dobiček od prodaje vrednostnih papirjev in nepremičnin);
- dohodki iz premoženja (dividende, obresti, najemnine);
- dohodki iz premoženjskih pravic (avtorske pravice, pravice iz izumov in tehničnih izboljšav).

Z novo dohodninsko zakonodajo je prišlo do spremembe v poimenovanju posameznih skupin dohodkov ter z vidika obravnave in njihove umestitve. Imamo naslednje skupine dohodkov:

- dohodek iz zaposlitve (dohodek iz delovnega razmerja in dohodek iz drugega pogodbenega razmerja ali razmerja na drugi podlagi, ki ima naravo odvisnega razmerja, pokojnine);
- dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti;
- dohodek iz dejavnosti (dohodek dosežen z opravljanjem dejavnosti in dohodek dosežen s posameznim poslom);
- dobiček iz kapitala (dobiček dosežen z odsvojitvijo kapitala);

- dohodek iz premoženja (dohodek iz oddajanja premoženja v najem, iz prenosa premoženjske pravice, obresti, dividende, dohodek iz vzajemnih skladov);
- drugi dohodki (nagrade, darila, dobitki v nagradnih igrah, priznavalnine, štipendije, nadomestila,...).

2.2.1. IZJEME IN OPROSTITVE

Fizične osebe prejemajo tudi nekatere dohodke, ki po Zakonu o dohodnini niso obdavčljivi, so pa obdavčeni po drugih predpisih. Mednje sodijo dediščine in darila ter dobitki od iger na srečo.

Obstajajo tudi dohodki, ki so oproščeni plačila dohodnine, saj imajo naravo socialnih prejemkov. Sem sodijo različne denarne pomoči, družinski in socialno varstveni prejemki, prejemki, ki se posameznikom zagotavljajo v obliki plačila storitev ali pokrivanja stroškov v zvezi z zavarovanjem ali drugimi primeri. Med navedene dohodke se všttevajo tudi drugi prejemki, ki se izplačujejo neposredno ali posredno iz proračuna ali jih financira tuja država, mednarodna organizacija ali ustanova (štipeidije, odškodnine).

2.3. DAVČNA OSNOVA

Davčna osnova je bruto dohodek zmanjšan za morebitne potrebne stroške, ki so nastali ob pridobivanju tega dohodka, za obvezne socialne prispevke ter ostala znižanja in olajšave. Je znesek od katerega se izračuna davek.

Do dohodninske davčne osnove pridemo s pomočjo naslednje formule (Stanovnik, 2002, str. 78):

Dohodki, ki so predmet davčne obravnave

- **priznani stroški, ki so nastali ob pridobivanju dohodka (normirani ali dejanski)**
- **obvezni socialni prispevki**
- = **Davčna osnova I**
- **olajšave (standardne in nestandardne)**
- = **Davčna osnova II**

Davčna osnova II je znesek od katerega se izračuna davek na osnovi dohodninske lestvice. Izračunani znesek dohodnine se primerja z zneskom med letom plačane akontacije dohodnine in v primeru, da je obračunana dohodnina večja od plačane akontacije, je potrebno doplačilo, v nasprotnem primeru pa prejme dohodninski zavezanec vrnjeno preveč plačano akontacijo dohodnine.

2.4. DOHODNINSKE OLAJŠAVE PO ZDoh

Po opredelitvi v Zakonu o dohodnini iz leta 1993 so olajšave v obliki odbitka pred obdavčljivo osnovo. Olajšave delimo v dve skupini: standardne in nestandardne.

2.4.1. STANDARDNE OLAJŠAVE

Standardne olajšave so tiste, ki so neodvisne od izdatkov davkoplačevalca in so dostopne vsem osebam, ki izpolnjujejo določene pogoje. Imamo pet skupin standardnih olajšav:

1. splošna osebna olajšava; osnova za dohodnino se vsakemu zavezancu zmanjša za 11% povprečne letne bruto plače – (PLBP) v Sloveniji.
2. posebna olajšava za invalide; osnova za dohodnino se 100% invalidom s pravico do tuje nege in pomoči zniža za 100% PLBP.
3. posebna olajšava za študente; osnova za dohodnino se dijakom in študentom za prejemke preko študentskega servisa zniža za 40% PLBP.
4. posebna olajšava za starejše od 65 let; osnova za dohodnino se zmanjša za 8% PLBP vsem tistim osebam, ki so v letu na katero se nanaša dohodnina dopolnili 65 let ali so starejši.
5. posebna olajšava za vzdrževanje družinskih članov; osnova za dohodnino se zniža v odvisnosti od števila vzdrževanih članov, in sicer velja olajšava za prvega otroka 10% PLBP, za drugega 15% PLBP in za vsakega naslednjega se olajšava povečuje za 5% PLBP. Za ostale vzdrževane družinske člane se prizna znižanje v višini 10% PLBP.

2.4.2. NESTANDARDNE OLAJŠAVE

Nestandardne olajšave so odvisne od dejanskih izdatkov v davčnem letu, na katero se dohodnina nanaša. ZDoh določa seznam stroškov, ki jih lahko uveljavljamo za zniževanje davčne osnove, vendar celotni znesek nestandardnih olajšav ne sme presegati 3% davčne osnove I.

Med nestandardne olajšave sodijo izdatki za:

- nakup državnih dolgoročnih vrednostnih papirjev;
- nakup, gradnjo, vzdrževanje stanovanja;
- vzdrževanje kulturnega spomenika, naravne znamenitosti, nakup likovnih del, leposlovja, umetniških plošč;

- prispevke in premije za povečano socialno varnost (dodatno zdravstveno in pokojninsko zavarovanje), zdravila, zdravstvene in ortopedske pripomočke;
- nakup učbenikov, strokovne literature in programske opreme;
- humanitarne, kulturne, izobraževalne, znanstvene, raziskovalne, športne, ekološke in religiozne namene;
- sredstva za izgradnjo ali obnovo objektov komunalne infrastrukture;
- plačane članarine političnim strankam in sindikatom;
- nakup deležev in delnic pravnih oseb, ki so namenjena izključno za razvoj znanosti in tehnologije;
- obnovo denacionaliziranega premoženja;
- vplačila v denarju za delnice in vložke gospodarskih družb ter za deleže zadrug, vpisanih v sodni register v Republiki Sloveniji;
- nakup nekaterih okolju prijaznih proizvodov.

2.5. DOHODNINSKE OLAJŠAVE PO ZDoh – 1

Z novim zakonom je prišlo do manjše reorganizacije olajšav. Standardne olajšave, ki zavezancem pripadajo glede na njihov status oziroma osebne razmere se delijo v naslednje skupine:

- splošna olajšava; namenjena je vsem dohodninskim zavezancem in se prizna pod pogojem da drugi zavezanec zanj ne uveljavlja posebne olajšave za vzdrževanega družinskega člana;
- osebne olajšave; so namenjene:
  - invalidom s 100% telesno okvaro,
  - prejemnikom pokojnine,
  - prejemnikom nadomestila iz obveznega invalidskega zavarovanja,
  - prejemnikom priznavalnine,
  - osebam, starejšim od 65 let;
- posebne osebne olajšave; namenjene so dijakom in študentom, ki opravljajo delo preko študentskih servisov, samozaposlenim v kulturi in samostojnim novinarjem;
- posebna olajšava; namenjena je osebam, ki vzdržujejo družinske člane.

Pri dohodninskih olajšavah so spremembe v načinu njihovega določanja, v višini, nekatere pa so določene na novo.

Z novo dohodninsko zakonodajo sta splošna olajšava in posebna olajšava za vzdrževanje večji, v primerjavi z dosedanjo zakonodajo. Določeni sta približno na ravni minimalnih

življenjskih stroškov za odraslo osebo oziroma otroka. Na novo je oblikovana olajšava za prejemnike pokojnin, nadomestil iz obveznega invalidskega zavarovanja in prejemnike priznavalnin. Za te olajšave je značilno, da so določene v obliki zmanjšanja davka, medtem ko so vse ostale olajšave v obliki zmanjšanja davčne osnove. Olajšave v obliki odbitka pred obdavčljivo osnovo so po novem določene v absolutnih zneskih, ki bodo enkrat letno valorizirani in ne več v odstotkih od povprečne letne bruto plače.

Preoblikovana je olajšava za dijake in študente, za uveljavljanje olajšave pa so določeni pogoji glede višine celotnega doseženega dohodka in starostne omejitve, ki so vezane na začetek in dobo študija.

Nestandardne olajšave, ki zavezancem pripadajo na podlagi vlaganj sredstev v določene namene so spremenjene. Namesto dosedanje 3% olajšave bodo lahko uveljavljali le 2% olajšavo davčne osnove I, spremenjeni pa so tudi nameni.

Nestandardna olajšava velja za naslednje namene:

- za sredstva, vložena v vrednostne papirje, katerih izdajatelj je Republika Slovenija in katerih vračilni rok je daljši od 12 mesecev;
- za premije, vplačane za prostovoljno dodatno zdravstveno zavarovanje, ter za nakup zdravil, zdravstvenih in ortopedskih pripomočkov;
- za plačane prostovoljne prispevke za različne namene;
- za plačane zneske za nakup ali gradnjo stanovanjske hiše ali stanovanja, za rešitev stanovanjskega problema zavezanca;
- za plačane zneske za vzdrževanje stanovanja ali stanovanjske hiše ali za odpravo arhitekturnih in komunikacijskih ovir v teh objektih, v katerih zavezanec dejansko biva;
- za plačane zneske za nakup likovnih del, leposlovnih knjig, nosilcev audio-video vsebin ter za obnovo spomeniških lastnosti razglašene in v državni register vpisanega kulturnega spomenika;
- za plačane šolnine in zneske za nakup učbenikov in strokovne literature v zvezi z izobraževanjem po javno priznanih izobraževalnih programih (tudi za vzdrževane otroke);

- za plačane zneske za priklop na internet in nakup ustrezne terminalne opreme;
- za članarine političnim strankam in sindikatom.

Uveljavljanje nestandardnih olajšav v različne namene dokazuje zavezanec z ustreznimi dokumenti, ki se nanašajo na dohodninsko leto in se glasijo na njegovo ime.

2.6. DOHODNINSKA LESTVICA

Po ZDoh je bila progresivna dohodninska lestvica šest-stopenjska, in sicer je bila najnižja davčna stopnja 17%, najvišja pa 50%. S spremembo zakonodaje je dohodninska lestvica pet-stopenjska in posamezni razredi so širši. Najnižja davčna stopnja je 16%, najvišja pa 50%.

Dohodninska lestvica je v povezavi z olajšavami naravnana k doseganju enega temeljnih ciljev zakona, k globalni razbremenitvi zavezancev, posebej tistih v nižjih dohodkovnih razredih.

Po dosedanji zakonodaji, je bila dohodninska lestvica znana šele na začetku koledarskega leta za preteklo dohodninsko leto, medtem ko je z novo zakonodajo le-ta objavljena že na začetku dohodninskega leta, za katero bo veljala.

Tabela 1: Dohodninska lestvica za leti 2000 in 2005

Če znaša osnova v SIT		Znaša davek v SIT
nad	do	
2000		
	1.143.196	17%
1.143.196	2.286.390	194.342 + 35% nad 1.143.196
2.286.390	3.429.587	594.460 + 37% nad 2.286.390
3.429.587	4.572.781	1.017.444 + 40% nad 3.429.587
4.572.781	6.859.171	1.474.723 + 45% nad 4.572.781
6.859.171		2.503.598 + 50% nad 6.859.171
2005		
	1.300.000	16%
1.300.000	2.540.000	208.000 + 33% nad 1.300.000
2.540.000	5.140.000	617.200 + 38% nad 2.540.000
5.140.000	10.330.000	1.605.200 + 42% nad 5.140.000
10.330.000		3.785.000 + 50% nad 10.330.000

Vir: Dohodninska lestvica za leto 2000; ZDoh-1, 2004.

3. ANALIZA DOHODNINE V SLOVENIJI V LETIH 1995 IN 2000

3.1. DOHODNINA V LETU 2000 ZA CELOTNO POPULACIJO

Dohodninsko napoved za davčno leto 2000 je oddalo 1.139.922 zavezancev. Na podlagi statistične obdelave dohodnine je bilo ugotovljeno, da je bila le-ta odmerjena 1.163.923 zavezancem. Razlog za odstopanja je v neizpolnjevanju obveznosti do države, ki so se pojavljale pri oddaji dohodninskih napovedi, pa tudi pri poravnavanju obveznosti; prihaja do davčnega dolga, katerega skuša davčna uprava v sodelovanju z državnim pravobranilstvom zmanjšati. 1.163.923 zavezancev za dohodnino je v državno blagajno vplačalo 272,9 milijard SIT akontacije dohodnine. Po opravljeni odmeri dohodnine je znašala realizirana dohodnina 252,9 milijard SIT, kar pomeni, da je država morala vrniti med letom preveč vplačano akontacijo dohodnine v višini 33,1 milijarde SIT, po drugi strani pa je znašal znesek doplačil, zaradi premalo obračunane in plačane medletne akontacije dohodnine, 13 milijard SIT.

3.1.1. PORAZDELITEV ZAVEZANCEV IN BRUTO DOHODKA

Porazdelitev zavezancev po posameznih davčnih razredih v letu 2000 kaže v primerjavi s predhodnim letom na prerazporeditev davčnih zavezancev v najnižji davčni razred. Število zavezancev se je povečalo v prvem davčnem razredu, minimalno pa tudi v tretjem davčnem razredu, v vseh ostalih razredih se je zmanjšalo (glej Tabela 2).

Tabela 2: Primerjava števila zavezancev po davčnih razredih v letu 1999 in 2000

Davčni razredi	Št. zavezancev 1999	Št. zavezancev 2000	Indeks 00/99	Struktura zavezancev 1999	Struktura zavezancev 2000
I	724.304	737.055	101,76	62,82	63,33
II	321.642	320.060	99,51	27,90	27,50
III	63.584	63.929	100,54	5,51	5,49
IV	20.535	20.354	99,12	1,78	1,75
V	14.245	14.024	98,45	1,24	1,20
VI	8.725	8.501	97,43	0,76	0,73
Skupaj	1.153.035	1.163.923	100,94	100,00	100,00

Vir: Dohodnina 2000, 2002, str. 18.

Bruto dohodek zavezancev za dohodnino je za leto 2000 znašal 2.252 milijard SIT, kar je za 10,8% ali 220 milijard več kot leta 1999. Povečevanje bruto dohodka ni samo posledica večje gospodarske rasti, temveč je tudi posledica večjega števila dohodninskih zavezancev, ne gre pa zanemariti tudi vpliva inflacije.

Tabela 3: Pregled števila zavezancev in bruto dohodka glede na višino bruto dohodka opredeljenega v % od povprečne bruto plače v RS v letu 1999 in 2000

Razred	Št. zavez. 1999	Delež v %	BD v mio SIT 1999	Delež v %	Št. zavez. 2000	Delež v %	BD v mio SIT 2000	Delež v %	Indeks 00/99 št. zavez	Indeks 00/99 BD
do 0,6	462.771	40,14	361.733	17,8	475.037	40,81	410.563	18,23	102,65	113,50
0,6 - 0,7	124.688	10,81	168.434	8,29	127.301	10,94	190.174	8,44	102,10	112,91
0,7 - 0,8	108.113	9,38	168.122	8,27	105.500	9,06	181.551	8,06	97,58	107,99
0,8 - 1,0	156.323	13,56	290.349	14,29	154.578	13,28	317.756	14,11	98,88	109,44
1,0 - 1,5	193.191	16,75	481.940	23,71	192.973	16,58	533.362	23,68	99,89	110,67
1,5 - 2,0	53.706	4,66	190.422	9,37	55.040	4,73	215.794	9,58	102,48	113,32
2,0 - 3,0	32.807	2,85	162.995	8,02	32.490	2,79	178.659	7,93	99,03	109,61
3,0 - 5,0	15.937	1,38	124.045	6,10	15.632	1,34	134.326	5,96	98,09	108,29
5,0 - 10,0	4.880	0,42	65.212	3,21	4.776	0,41	70.013	3,11	97,87	107,36
nad 10,0	619	0,05	19.107	0,94	596	0,05	19.940	0,89	96,28	104,36
Skupaj	1.153.035	100,00	2.032.359	100,00	1.163.923	100,00	2.252.138	100,00	100,94	110,81

Vir: Dohodnina 2000, 2002, str. 20, 24.

Medletna primerjava števila zavezancev po posameznih dohodkovnih razredih kaže na povečanje števila tistih zavezancev, ki so se uvrščali v najnižja dohodkovna razreda. Iz Tabele 3 izhaja, da je imelo leta 2000 kar 40,81% vseh zavezancev bruto dohodke manjše od 0,6 povprečne letne bruto plače.

Porazdelitev zavezancev glede na višino bruto dohodka opredeljenega v % od povprečne bruto plače pokaže, da so imeli leta 2000 največji delež v celotnem doseženem bruto dohodku zavezanci z bruto dohodkom med 1,0 in 1,5 povprečne letne bruto plače in sicer 23,68%.

V skupino zavezancev, ki so izkazovali svoje prejemke do višine ene povprečne letne bruto plače, je bilo leta 2000 uvrščenih kar 74,10% vseh, to je nekaj več kot 862.000 zavezancev. Tistih zavezancev, ki so imeli svoje prejemke večje od dveh povprečnih plač ali več kot 4,6 milijonov SIT je bilo komaj okrog 53.500 oziroma 4,6% vseh zavezancev.

3.1.2. UVELJAVLJANJE OLAJŠAV

3.1.2.1. NESTANDARDNE OLAJŠAVE (B1)

Po ZDoh se je osnova I lahko zmanjšala največ za 3% osnove za dohodnino, in sicer za izdatke, ki so opredeljeni v zakonu. Zmanjšanje davčne osnove I do višine 3% je v letu 2000 uveljavljalo 89,07% vseh zavezancev. Priznано zmanjšanje osnove I je znašalo 2,72% osnove I oziroma 50,8 milijard SIT.

Tabela 4: Uveljavljanje zmanjšanja davčne osnove I za nestandardne olajšave (B1) po davčnih razredih v letu 2000

Davčni razred	I	II	III	IV	V	VI	Skupaj
št. zavez., ki uveljavlja olajšavo (B1)	623.423	308.116	63.002	20.077	13.790	8.277	1.036.685
% od vseh zavezancev	84,58	96,27	98,55	98,64	98,33	97,37	89,07
znesek zmanjšanja osnove I v mio SIT	19.153	18.161	5.891	2.599	2.429	2.548	50.781
% od osnove I	2,62	2,79	2,83	2,82	2,79	2,65	2,72
Povprečna olajšava B1/zavezanca	30.722	58.941	93.506	129.432	176.167	307.853	48.984

Vir: Dohodnina 2000, 2002, str. 27.

15,4% zavezancev v najnižjem razredu ni uveljavljalo 3% olajšave, kar je vplivalo tudi na izkoriščenost olajšave med vsemi zavezanci. Povprečni znesek nestandardne olajšave na zavezanca za leto 2000 je znašal 48.984 SIT. Največ zavezancev, in sicer 91,9% je uveljavljalo olajšavo iz naslova prispevkov in premij, namenjenih za povečanje socialne varnosti zavezanca na področjih pokojninskega in invalidskega zavarovanja, zdravstvenega varstva in zaposlovanja ter znesek vložen v nakup zdravil, zdravstvenih in ortopedskih pripomočkov. Uveljavljeni znesek predstavlja 31,4% celotnega zneska priznane olajšave. 38,7% zavezancev je uveljavljalo olajšavo iz naslova sredstev za nakup ali gradnjo stanovanjske hiše ali stanovanja za rešitev stanovanjskega problema ter za vzdrževanje teh objektov. Uveljavljeni znesek je predstavljal 49,5% celotnega zneska priznane olajšave.

3.1.2.2. OLAJŠAVA ZA SAMOPRISPEVEK, STAROST NAD 65 LET, 100% INVALIDNOST (B2)

Zmanjšanje davčne osnove I je za zgoraj navedene olajšave v letu 2000 uveljavljalo 270.711 zavezancev oziroma 23,3% vseh zavezancev za dohodnino.

Tabela 5: Pregled olajšave za samoprispevek, starost nad 65 let in 100% invalidnost (B2) po vrstah v letu 2000

Uveljavljanje olajšav	Število zavezancev	Znesek zmanjšanja osnove v mio SIT
samoprispevek	108.095	1.826
starost nad 65 let	160.498	29.532
100% invalidnost	2.118	4.871
Skupaj	270.711	36.229

Vir: Dohodnina 2000, 2002, str. 29.

Število zavezancev se je v primerjavi s preteklim letom zmanjšalo za 11% oziroma več kot 30.000 zavezancev. Skupni znesek olajšav je znašal 36,2 milijarde SIT, kar predstavlja 1,94% celotne osnove I. V primerjavi z letom 1999 se je znesek olajšave v letu 2000 povečal za 12%. Kar 13,8% vseh zavezancev je uveljavljalo seniorsko olajšavo, ki pripada starejšim od 65 let.

3.1.2.3. OLAJŠAVA ZA VZDRŽEVANE ČLANE (B3)

Olajšavo za vzdrževane člane je leta 2000 uveljavljalo 387.928 zavezancev, kar predstavlja 33,3% vseh zavezancev za dohodnino.

Tabela 6: Uveljavljanje olajšave za vzdrževanje (B3) po davčnih razredih v letu 2000

Davčni razred	I	II	III	IV	V	VI	Skupaj
št. zavez., ki uveljavlja olajšavo (B3)	227.890	110.769	25.666	9.943	8.159	5.501	387.928
% zavez. v posameznem davčnem razredu	30,92	34,61	40,15	48,85	58,18	64,71	33,33
znesek zmanjšanja osnove v mio SIT	96.139	39.148	9.565	4.107	3.562	2.467	154.988
% od osnove	13,17	6,01	4,60	4,46	4,10	2,57	8,31

Vir: Dohodnina 2000, 2002, str. 29.

Največji delež zavezancev, ki so uveljavljali to olajšavo sodi v najnižji davčni razred. V šestem davčnem razredu je takih zavezancev komaj 0,5% vseh zavezancev za dohodnino, vendar kar 64,7% vseh, ki so bili uvrščeni v najvišji davčni razred. Skupni znesek zmanjšanja osnove zaradi olajšave B3 je znašal 155 milijard SIT, kar je 8,31% od celotne osnove I.

V obdobju 1994–2000 se je število zavezancev, ki so uveljavljali olajšavo za vzdrževane člane, zmanjšalo za več kot 24.000, čemur je vzrok upadanje rodnosti in zmanjševanje števila otrok.

3.1.3. AKONTACIJA DOHODNINE

V letu 2000 je bilo vplačanih skupaj 272,9 milijard SIT akontacije dohodnine, kar je za 12% več kot v predhodnem letu.

Povprečna vplačana medletna akontacija dohodnine na zavezanca je znašala 234.448 SIT. Primerjava plačane akontacije in realizirane dohodnine pokaže, da so zavezanci v letu 2000 vplačali za 8% več, kot je znašala realizirana dohodnina.

Tabela 7: Pregled plačane akontacije po davčnih razredih v letu 2000

Davčni razred	I	II	III	IV	V	VI	Skupaj
Plačana akontacija v mio SIT	64.140	87.209	41.709	22.601	25.031	32.190	272.880
% akontacij v realizirani dohodnini	142	107	101	99	96	89	108

Vir: Dohodnina 2000, 2002, str. 31.

Zavezanci z najnižjimi dohodki so vplačali akontacije dohodnine za 42% več, kot je znašala izračunana dohodnina, po drugi strani pa so zavezanci iz šestega davčnega razreda vplačali za 11% manj, kot jim je bila odmerjena končna dohodnina.

3.1.4. DOPLAČILA IN VRAČILA DOHODNINE

Skupni znesek doplačil je leta 2000 znašal 13 milijard SIT. Delež doplačil v realizirani dohodnini se iz leta v leto zmanjšuje in sicer iz 7,2% leta 1994 na 5,2% leta 2000.

Tabela 8: Pregled doplačil po davčnih razredih v letu 2000

Davčni razred	I	II	III	IV	V	VI	Skupaj
doplačila v mio SIT	1.036	2.437	1.814	1.216	1.813	4.729	13.046
% doplačil v realizirani dohodnini	2,30	2,99	4,40	5,33	6,98	13,03	5,16

Vir: Dohodnina 2000, 2002, str. 31.

Deleži doplačil po posameznih razredih rastejo od najnižjega do najvišjega razreda. Medtem ko je delež doplačil v prvem razredu le 2,3%, predstavlja delež doplačil v šestem razredu že 13% dosežene dohodnine. Tudi v strukturi doplačil predstavljajo doplačila šestega davčnega razreda 36,2% celotnega zneska doplačil.

Tabela 9: Pregled vračil po davčnih razredih v letu 2000

Davčni razred	I	II	III	IV	V	VI	Skupaj
vračila v mio SIT	20.110	8.185	2.254	1.024	865	628	33.066
% vračil v realizirani dohodnini	44,62	10,05	5,46	4,49	3,33	1,73	13,08

Vir: Dohodnina 2000, 2002, str. 32.

V letu 2000 znaša višina vračil oziroma preveč vplačane dohodnine približno 33 milijard SIT, kar predstavlja 13,08% realizirane dohodnine. Kar 60,8% celotnega zneska vračil je bilo namenjenih zavezancem prvega davčnega razreda in le 1,9% zavezancem šestega davčnega razreda. Povprečni znesek vračila v prvem razredu je 39.447 SIT, v šestem razredu pa 163.371 SIT. Značilnost vračil dohodnine je tudi v tem, da se je delež vračil v realizirani dohodnini povečal iz 9,4% leta 1994 na 13,08% leta 2000.

3.1.5. REALIZIRANA DOHODNINA

V letu 2000 znaša realizirana dohodnina 252,9 milijard SIT, kar je 10% več v primerjavi z letom 1999. Delež realizirane dohodnine v davčni osnovi I se iz leta v leto znižuje in sicer iz 14,3% leta 1994 na 13,6% leta 2000. Trend upadanja je zlasti prisoten v prvem in drugem davčnem razredu.

Tabela 10: Pregled realizirane dohodnine po davčnih razredih v letu 2000

Davčni razred	I	II	III	IV	V	VI	Skupaj
Realizirana dohodnina v mio SIT	45.067	81.461	41.269	22.793	25.979	36.291	252.859
% vse realizirane dohodnine	17,82	32,22	16,32	9,01	10,27	14,35	100,00
Povprečna. realizirana dohodnina na zavezanca	61.145	254.518	645.545	1.119.810	1.852.485	4.268.985	217.248

Vir: Dohodnina 2000, 2002, str. 32.

V prvem davčnem razredu je bilo 63,3% vseh zavezancev, ki so plačali 17,8% realizirane dohodnine, v šestem davčnem razredu pa je bilo 0,73% vseh zavezancev, ki so plačali 14,35% realizirane dohodnine. 90,83% vseh zavezancev je plačalo le 50,4% realizirane dohodnine.

3.2. DOHODNINA V LETIH 1995 IN 2000 NA OSNOVI DOHODNINSKE DATOTEKE

3.2.1. UVOD

Delo s podatki o značilnostih posameznikov in njihovimi dohodki ustvari splošno sliko o ekonomskem stanju ljudi na določenem območju. Iz tega se porajajo nova vprašanja in celo ideje o temi, katera bi bila lahko obravnavana v okviru zaključnega dela ob koncu študija. Ta možnost je bila dana v okviru razpisanih tem in sprejela sem odločitev, da bom analizirala podatke o dohodnini in ugotavljala njene značilnosti.

3.2.2. OPREDELITEV PODATKOV

Analiza je izdelana na osnovi 4-odstotnega vzorca iz internih dohodninskih datotek za leti 1995 in 2000. Vzorec za leto 1995 vključuje 54.740 zavezancev, za leto 2000 pa 57.788 zavezancev. V analizo so zajeti posamezniki, zavezanci za dohodnino, vključeni pa so le tisti dohodki, ki predstavljajo vire dohodnine.

Na osnovi omenjenih vzorcev je izoblikovan podvzorec, ki zajema dohodninske zavezance glede na izpolnjevanje kriterijev. **Merilo za vključitev dohodninskih zavezancev v skupino je prejem dohodkov iz naslova plače in dohodkov iz naslova regresa v obravnavanih davčnih letih.** Podvzorec za leto 1995 zajema 32.104 enote, za leto 2000 pa 33.077 enot. To pomeni, da so v podvzorec vključeni le zaposleni in ti predstavljajo skupino, na osnovi katere je izdelana analiza.

Tabele po posameznih letih so oblikovane na osnovi podatkov iz tekočega leta, zaradi primerljivosti podatkov med dvema letoma je bila kot kriterij uporabljena povprečna letna bruto plača. Povprečna letna bruto plača za leto 1995 je znašala 1.343.952 SIT, za leto 2000 pa 2.300.028 SIT.

Poleg navedenih kategorij dohodkov, ki so merilo za vključitev v skupino, so v analizo zajete tudi ostale kategorije dohodkov, ki jih je ta skupina zavezancev prejela v analiziranih letih in so predmet davčne obravnave. **V analizo je torej vključen bruto dohodek dohodninskih zavezancev pred obdavčitvijo, pod izrazom dohodninski zavezanci pa obravnavam le tiste zavezance, ki prejemajo plačo in regres.**

3.2.3. STRUKTURA BRUTO DOHODKA

V tabeli 11 na strani 17 prikazujem strukturo dohodkov, ki so obdavčeni z dohodnino. Največji delež izmed vseh dohodkov, katere prejmejo dohodninski zavezanci, predstavljajo dohodki, ki izhajajo iz delovnega razmerja in sicer so to plače, nadomestila plač ter povračila stroškov v zvezi z delom. Delež le-teh je znašal v letu 1995 preko 87%, v letu 2000 pa še dodatno odstotno točko več.

Dohodnina je bila in je še vedno pogostokrat področje s katerim se analitiki ukvarjajo. Predvsem je pomembna analiza takrat, ko se uvajajo spremembe v zakonu ter z vidika vplivov, ki so jih te spremembe prinesle, oziroma se predvidevajo posledice morebitnih uvedenih novosti.

V svojih raziskavah sta se s problemom dohodkovne neenakosti spoprijela tudi Stanovnik in Verbič (2005). Zaradi različnosti podatkovnih baz, na katerih raziskave temeljijo, lahko

različni avtorji pridejo do različnih ugotovitev in ravno s tega vidika je nujna natančna opredelitev podatkov iz katerih avtorji izhajajo. Zgoraj navedena avtorja imata v primerjavi z mojim vzorcem podatkov, kriterije za izoblikovanje skupine še izostrene. Njuna ciljna populacija so osebe, ki so celo leto zaposlene pri istem delodajalcu za polni delovni čas in prejemajo plačo. Izhajala sta iz datoteke, kjer so vse osebe, ki so izpolnjevale pogoje, razvrščene v petnajst dohodkovnih razredov, za katere je znano število zaposlenih, njihov sumarni celotni dohodek in sumarni dohodek po posameznih virih dohodnine. Na osnovi tako izoblikovanih datotek za obdobje od leta 1993 do 2002 in večjega vzorca podatkov sta prišla do podobnih ugotovitev kot sama. Plače, vključno z nadomestili plač in povračilom stroškov predstavljajo okrog 90% bruto dohodka zaposlenih.

Drugi največji delež v bruto dohodku zaposlenih predstavljajo dohodki iz naslova regresa, stimulacij, bonitet, odpravnin in nagrad. Ti znašajo okrog 6%. Zaradi vsebinske zasnove interne dohodninske datoteke so vse navedene kategorije združene, vendar je znotraj te kategorije dohodkov prevladujoč regres. Skupno torej dohodki iz delovnega razmerja predstavljajo okrog 93% celotnega bruto dohodka. Vse ostale kategorije dohodkov navedene v Tabeli 11 predstavljajo le manjši delež v strukturi bruto dohodka, kar pa ne pomeni, da imajo minimalen vpliv na ekonomski položaj posameznika. Dejstvo je tudi, da se deleži posameznih kategorij dohodkov v petletnem obdobju niso pomembno spremenili.

Tabela 11: Struktura bruto dohodka pri dohodninskih zavezancih* leta 1995 in 2000

	Kategorije dohodkov	1995	2000
I.	Plača, nadomestilo plače in povračila stroškov	0,8777	0,8835
II.	Regres, stimulacije in bonitete, odpravnine, nagrade	0,0631	0,0557
III.	Nadomestila izplačana pri drugih izplačevalcih	0,0162	0,0145
IV.	Prejemki doseženi s priložnostnim opravljanjem dela	0,0090	0,0087
V.	Pokojnine in nadomestila izplačana pri ZPIZ-u	0,0075	0,0100
VI.	Katastrski dohodek	0,0028	0,0014
VII.	Dohodki iz dejavnosti	0,0024	0,0026
VIII.	Dobiček iz kapitala	0,0001	0,0004
IX.	Dohodki iz premoženja	0,0078	0,0107
X.	Dohodki iz premoženjskih pravic	0,0136	0,0125
	Skupaj	1,0000	1,0000

* Obravnavani so dohodninski zavezanci prejemniki plače in regresa.

Vir: Dohodninske datoteke za leto 1995 in 2000.

Glede na bruto dohodek, se v letu 1995 največ dohodninskih zavezancev, dobrih 40% nahaja v razredu med 1,0 in 2,0 PLBP (glej Tabelo 12 na strani 18). Delež dohodninskih zavezancev se je v letu 2000 v tej skupini zmanjšal za dobri 2 odstotni točki. 28% prejemnikov plače in regresa se je v letu 1995 uvrščalo v prva dva razreda glede na PLBP, kar pomeni, da so dosegali največ 0,7 PLBP, kar je znašalo okrog 940.000 SIT.

Tabela 12: Porazdelitev dohodninskih zavezancev* glede na bruto dohodek in plačano dohodnino v letu 1995 in 2000 po spolu

LETO 1995							
Bruto dohodek izražen v enotah PLBP	Spol	% dohodninskih zavezancev		Bruto dohodek		Dohodnina	
		1	2	1	2	1	2
PLBP ≤ 0,5	m	46,1	8,8	44,2	3,2	45,7	1,6
	ž	53,9		55,8		54,3	
0,5 < PLBP ≤ 0,7	m	42,3	19,3	42,6	10,8	42,9	6,4
	ž	57,7		57,4		57,1	
0,7 < PLBP ≤ 1,0	m	51,9	30,8	52,1	24,0	51,6	16,5
	ž	48,1		47,9		48,4	
1,0 < PLBP ≤ 2,0	m	56,0	33,9	56,5	41,0	56,0	41,1
	ž	44,0		43,5		44,0	
2,0 < PLBP ≤ 4,0	m	62,3	5,9	62,8	14,4	62,6	21,3
	ž	37,7		37,2		37,4	
PLBP > 4,0	m	74,9	1,3	75,5	6,6	75,1	13,1
	ž	25,1		24,5		24,9	
SKUPAJ	m	51,8		55,7		58,2	
	ž	48,2		44,3		41,8	
Skupaj			100		100		100
LETO 2000							
Bruto dohodek izražen v enotah PLBP	Spol	% dohodninskih zavezancev		Bruto dohodek		Dohodnina	
		1	2	1	2	1	2
PLBP ≤ 0,5	m	48,8	10,2	48,0	4,0	49,9	2,0
	ž	51,2		52,0		50,1	
0,5 < PLBP ≤ 0,7	m	48,3	23,4	48,7	13,2	48,8	7,7
	ž	51,7		51,3		51,2	
0,7 < PLBP ≤ 1,0	m	57,2	28,1	57,3	22,2	56,8	15,1
	ž	42,8		42,7		43,2	
1,0 < PLBP ≤ 2,0	m	53,3	31,1	53,2	38,7	52,4	39,0
	ž	46,7		46,8		47,6	
2,0 < PLBP ≤ 4,0	m	61,6	5,9	62,0	14,7	61,8	21,8
	ž	38,4		38,0		38,2	
PLBP > 4,0	m	73,1	1,3	76,1	7,2	76,5	14,4
	ž	26,9		23,9		23,5	
SKUPAJ	m	53,5		56,3		58,3	
	ž	46,5		43,7		41,7	
Skupaj			100		100		100

* Obravnavani so dohodninski zavezanci prejemniki plače in regresa.

Legenda:

1 – po spolu v posameznem razredu

2 – skupaj vertikalno

Vir: Dohodninske datoteke za leto 1995 in 2000.

Do leta 2000 se je delež dohodninskih zavezancev v spodnjih dveh razredih še povečal ter znašal že preko 33%, kar pomeni, da je tretjina oseb dosegla v letu 2000 največ okrog 1.600.000 SIT bruto dohodka letno. Razlog, da je ta delež tako visok in da se celo povečuje lahko pripišemo razmeram v gospodarstvu; nekonkurenčnosti primarnih in sekundarnih panog tujim, predvsem vzhodnim proizvajalcem ter delovanje v smeri zniževanja stroškov dela.

Porazdelitev dohodninskih zavezancev, glede na povprečno letno bruto plačo – PLBP v Tabeli 12 na strani 18 prikazuje, da je v spodnjih dveh razredih delež žensk večji, medtem ko je v razredih z višjimi dohodki delež moških večji, kar velja v letu 1995 in v letu 2000.

Z neenakostjo in prerazdeljevanjem dohodka v Sloveniji v letih 1991 in 2000, predvsem z vidika neenakosti med spoloma se je ukvarjal tudi Tompa (2005). Izhajal je iz podatkov zbranih iz napovedi za odmero dohodnine in razvrščenih v šestnajst dohodkovnih skupin. Pri tem je izločil upokojence, saj je med proučevanimi leti prišlo do sprememb v zakonu, ki se nanaša na obdavčevanje pokojnin. Že v osnovi se njegov vzorec razlikuje od mojega vzorca ter od vzorca iz katerega sta izhajala Stanovnik in Verbič. Tompov vzorec ni izključno osredotočen le na zaposlene, temveč zajema dohodninske zavezance, ne glede na vrsto dohodka, razen upokojencev. Vzorec za leto 1991 je obsegal približno 38.000 zavezancev, za leto 2000 pa dobrih 42.000 zavezancev. Ugotovil je, da so bile ženske leta 1991 bistveno manj zastopane v najvišjih dohodkovnih razredih, medtem ko je bila relativna frekvenca v najnižjih dohodkovnih razredih pri ženskah večja kot pri moških. Ugotavlja tudi, da prihaja v letu 2000 primerjalno z letom 1991 po posameznih razredih do enakopravnejše zastopanosti obeh spolov, spremembe v tej smeri pa opazam tudi na osnovi analize med leti 1995 in 2000.

Med leti 1995 in 2000 se je povečal delež dohodninskih zavezancev v nižjih dohodkovnih razredih in zmanjšal delež v srednjih dohodkovnih razredih, medtem ko je delež dohodninskih zavezancev v dveh najvišjih dohodkovnih razredih ostal nespremenjen. 5,9% dohodninskih zavezancev je prejemale med 2,0 in 4,0 PLBP, 1,3% pa več kot 4,0 PLBP, kar pomeni več kot 5.300.000 SIT bruto dohodka v letu 1995 oziroma več kot 9.200.000 SIT bruto dohodka v letu 2000. Navkljub temu, da je v najvišja dohodkovna razreda, torej nad 2,0 PLBP, vključenih le dobrih 7% dohodninskih zavezancev, le-ti prejemale dobro petino celotnega bruto dohodka ter plačujejo okrog 35% celotnih vplačanih zneskov dohodnine. Delež dohodninskih zavezancev z dohodki nad 2,0 PLBP v populaciji je okrog 4,2%, kar pomeni, da prihaja do manjšega odmika med vzorcem in populacijo. Razlika v navedenih razredih med vzorcem in populacijo izhaja iz dejstva da populacija vključuje vse dohodninske zavezance, medtem ko vzorec vključuje le zaposlene osebe prejemnike plače in regresa.

Približno 48% vseh dohodninskih zavezancev v analizirani skupini leta 1995 je žensk. Te prejmejo okrog 44% vseh izplačanih dohodkov in plačajo 42% celotnega zneska dohodnine. Do leta 2000 se je delež žensk zmanjšal za slabi 2 odstotni točki ob dokaj nespremenjenem deležu prejetega bruto dohodka in plačane dohodnine.

3.2.4. BRUTO DOHODEK V ODVISNOSTI OD STAROSTI DAVČNIH ZAVEZANCEV

Smiselna je tudi analiza dohodninskih zavezancev glede na starost oziroma porazdelitev bruto dohodka glede na starost, kar je prikazano v Tabeli 13. Iz Tabele 13 je razvidno, da je bilo slabih 10% dohodninskih zavezancev v letu 1995 v starostni skupini do 24 let, ter da se je delež le-teh do leta 2000 zmanjšal za skoraj 2 odstotni točki. Tudi v starostni skupini od 25 – 34 let se je od leta 1995 do 2000 delež zmanjšal od 31,6% na 30,0%. Vzporednica temu je nastajanje novih univerz in številnih študijskih programov ter vedno večjega števila mladih, ki se odločajo za študij. Število študentov se iz leta v leto povečuje, študentski status in njegovo podaljševanje ob dosedanji zakonodaji pa omogoča pridobivanje drugih vrst dohodkov, predvsem dohodkov doseženih s priložnostnim opravljanjem dela preko študentskih organizacij. Drugi razlog za znižanje deleža dohodninskih zavezancev v prvih dveh starostnih razredih pa je lahko tudi v tem, da mladi po zaključenem študiju dalj časa iščejo zaposlitev.

Tabela 13: Struktura dohodninskih zavezancev* in bruto dohodka, po starosti za leto 1995 in 2000

Starost dohodninskih zavezancev	Spol	1995				2000			
		% dohodninskih zavezancev		Bruto dohodek		% dohodninskih zavezancev		Bruto dohodek	
		1	2	1	2	1	2	1	2
Do 24 let	m	53,9	9,7	54,2	6,0	61,1	7,8	61,9	4,5
	ž	46,1		45,8		38,9		38,1	
Od 25 do 34 let	m	48,2	31,6	51,0	28,3	51,4	30,0	52,7	26,0
	ž	51,8		49,0		48,6		47,3	
Od 35 do 44 let	m	49,7	34,1	53,0	35,1	50,5	33,1	52,6	34,2
	ž	50,3		47,0		49,5		47,4	
Od 45 do 54 let	m	55,3	21,1	59,7	25,0	53,6	25,2	57,1	28,9
	ž	44,7		40,3		46,4		42,9	
Od 55 do 64 let	m	78,4	3,4	80,3	5,4	79,4	3,8	82,1	6,1
	ž	21,6		19,7		20,6		17,9	
Nad 65 let	m	82,6	0,1	87,1	0,2	83,3	0,1	97,2	0,3
	ž	17,4		12,9		16,7		2,8	
SKUPAJ	m	51,8		55,7		53,5		56,3	
	ž	48,2		44,3		46,5		43,7	
Celotni dohodek			100		100		100		100

* Obravnavani so dohodninski zavezanici prejemniki plače in regresa.

Legenda:

1 – po spolu v posameznem razredu

2 – skupaj vertikalno

Vir: Dohodninske datoteke za leto 1995 in 2000.

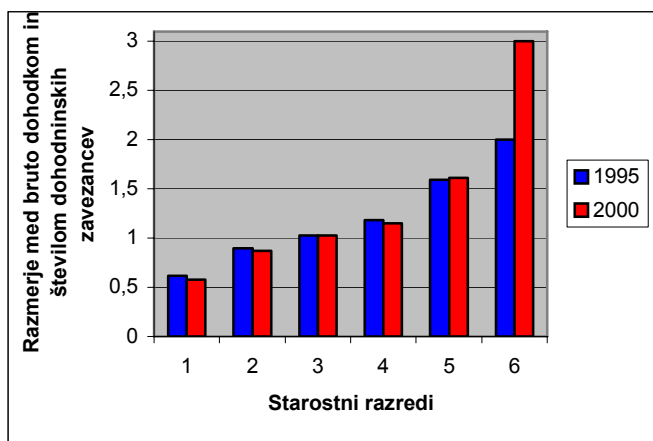

Znotraj večine starostnih razredov predstavljajo moški večji delež, leta 1995 jih je bilo slabih 52%, leta 2000 pa 53,5%. Iz podatkov je mogoče razbrati, da delež moških precej presega delež žensk v starostnem razredu do 24 let ter v najvišjih starostnih razredih od 55 – 64 let ter nad 65 let. Razlaga je v dejstvu, da se med mladimi odloča za študij več žensk kot moških (Statistični letopis), kar ima za posledico večje število zaposlenih moških in tudi to, da ženske težje dobijo zaposlitev.

V starostnih skupinah od 55 – 64 let in nad 65 let je skupno od 3,5 do 3,9% vseh zavezancev. Delež le-teh je nizek, kar izhaja iz pokojninskega sistema in načina upokojevanja. Menim, da bo v prihodnjih letih, delež dohodninskih zavezancev v zgornjih dveh razredih zagotovo večji, saj se pogoji za upokojitev zaostrejejo. V navedenih starostnih skupinah je tudi razvidno, da se pogoji za upokojitev razlikujejo glede na spol. Predpisana delovna in s tem tudi pokojninska doba ter starostna meja za upokojitev pri moških je višja kot pri ženskah. Posledično se med ženskami v starosti nad 55 let večji delež uvršča že med prejemnike pokojnin, med moškimi pa je še vedno velik delež zaposlenih. Ker je za moške določena daljša delovna doba, je v starostni skupini od 55 – 64 let dobre tri četrtine moških predstavnikov, v skupini nad 65 let pa znaša delež moških kar 83%.

Glede na to, da se je med proučevanima letoma zmanjšal odstotek dohodninskih zavezancev, ki so se uvrščali v najnižji starostni razred, se je zmanjšal tudi delež celotnega bruto dohodka, ki so ga prejeli. Leta 1995 je 9,7% dohodninskih zavezancev starih do 24 let prejelo 6,0% celotnega bruto dohodka, leta 2000 pa 7,8% dohodninskih zavezancev 4,5% celotnega bruto dohodka. Dejstvo je, da v spodnjih dveh starostnih razredih dohodninski zavezanci ustvarijo podpovprečni bruto dohodek, v vseh ostalih razredih pa dohodninski zavezanci ustvarijo nadpovprečni bruto dohodek, kar ostaja nespremenjeno od leta 1995 do leta 2000.

Slika 1: Porazdelitev bruto dohodka med dohodninske zavezance* v posameznih starostnih razredih v letu 1995 in 2000

* Obravnavani so dohodninski zavezanci prejemniki plače in regresa.

Vir: Dohodninske datoteke za leto 1995 in 2000.

Še podrobnejša analiza po spolu pokaže, da so moški prejeli večje bruto dohodke kot ženske v vseh starostnih razredih. Razlago temu, zakaj prihaja do razlik v dohodkih med spoloma, bi lahko našli v naslednjem sestavku. Spremembe v prid ženskam v 20. stoletju sodijo med večje družbene spremembe. Predstave o podrejenem in neenakopravnem položaju žensk, o tem, da so manj sposobne od moških in da se lahko uveljavijo le na družinskem področju, so še vedno včasih del vsakdanje prakse in zavesti v družbi. Že pridobljene pravice žensk so stalno ogrožene, saj so ključni centri moči še vedno v rokah moških. Velja pa tudi, da bolj kot je določen položaj v družbi cenjen in vpliven in kolikor več moči ponuja, toliko manjša je možnost, da ga zasede ženska. Na trgu dela se namreč ženskam ponujajo delovna mesta, kjer so prazni prostori in kjer ni boljših izbir. Pogostokrat je feminizacija neke dejavnosti celo znak upadanja le-te, čeprav je največkrat to le posledica slabo plačanega dela v tej dejavnosti. Obsežna longitudinalna študija porabe časa, ki ga moški in ženske porabijo za dejavnost na trgu dela in izven njega, ki je bila opravljena v 31 državah, je pokazala, da ženske v skoraj vseh vključenih državah za delo porabijo več ur dnevno kot moški. Moški v industrijskih državah porabijo 2/3 svojega časa za plačane dejavnosti, moški v državah v razvoju pa 3/4. Za ženske je razmerje obrnjeno, za 2/3 oziroma 3/4 časa ne prejmejo nikakršnega plačila. V skladu z zgoraj navedenim spol ostaja pomembna določnica družbenega položaja vsakega posameznika (Javornik, 2004, str. 66).

Na podlagi analize dejanskega stanja v Sloveniji je bilo ugotovljeno, da dodiplomski študij zaključijo več študentk kot študentov. Navkljub temu je med vsemi brezposelnimi večji delež žensk in delodajalci dajejo prednost pri zaposlovanju moškim, saj so ženske zaradi nege otrok večkrat odsotne, posledično pa tudi slabše plačane (TM, 2006, str. 6).

Največja razlika v porazdelitvi dohodka po spolu se pojavlja v starostnem razredu nad 65 let. Leta 2000 je bilo med dohodninskimi zavezanci v tem razredu dobrih 83% moških. Prejeli so preko 97% bruto dohodka v tem razredu, medtem ko je dobrih 16% predstavljala ženska populacija, prejele pa niso niti 3% bruto dohodka tega razreda. Gledano v celoti je dohodninskih zavezancev v tej starostni skupini zelo malo, le 0,1%, kar se od leta 1995 ni spremenilo. Poleg tega, pa je tudi dohodninskih zavezancev, ki bi bili stari nad 65 let in bi izpolnjevali kriterij, na podlagi katerega so dohodninski zavezanci vključeni v vzorec, da so prejemniki plače in regresa, zelo malo. Večina oseb v tej starosti je namreč že upokojenih. Dohodninski zavezanci nad 65 let predstavljajo zanemarljivo majhen podvzorec, ki zaradi svoje majhnosti nima prave teže. Izhajajoč iz resničnih podatkov dohodninskih datotek, menim, da so v tej skupini tiste osebe, katerih cilj ni takojšnja upokojitev ob izpolnjevanju kriterijev za upokojitev, kar je povezano z izredno dobro plačanimi delovnimi mesti. Le 0,1% dohodninskih zavezancev je prejel 0,3% kumulativnega bruto dohodka, kar pomeni, da so zaslužili trikrat več, kot bi jim ob sorazmerni delitvi dohodka pripadalo. Tudi za starostni razred od 55-64 let velja podobno kot za starostni razred nad 65 let. Dobre tri četrtine zavezancev je moškega spola in njihov delež se povečuje.

Iz vsega navedenega lahko povzamemo, da je v nižjih starostnih razredih bruto dohodek nižji, čemur je lahko vzrok krajši čas izobraževanja in nižja strokovna usposobljenost, krajša delovna doba in manj izkušenj. S povečevanjem starosti se tudi možnosti za dosego višje izobrazbe izboljšujejo, več je delovnih izkušenj in daljša je delovna doba, s tem pa tudi bruto dohodek. Navedeno je razvidno iz Slike 1 na strani 21, ki prikazuje razmerje med bruto dohodkom in številom dohodninskih zavezancev v posameznih starostnih razredih. Poleg tega prihaja do ukinjanja in selitve proizvodnih dejavnosti v države s cenejšo delovno silo, posledično tudi do predčasne upokojevanja nizko produktivnih delavcev.

S starostjo dohodninskih zavezancev se bruto dohodek povečuje. Starejši kot si, večji bruto dohodek lahko pričakuješ. Medletna primerjava kaže na manjša poslabšanja razmerij znotraj posameznih razredov. Neodvisno od starosti prejmejo ženske manj bruto dohodka v primerjavi z moškimi.

3.2.5. EFEKTIVNA DAVČNA STOPNJA

Med leti 1995 in 2000 ni bilo večjih sprememb v dohodninski zakonodaji, ki bi bistveno vplivale na spremenjeno davčno obremenitev dohodninskih zavezancev.

V Tabeli 14 na strani 24 je prikazan izračun efektivne davčne stopnje z upoštevanjem socialnih prispevkov ter izračun prilagojene efektivne davčne stopnje, kjer so le-ti izpuščeni. Efektivna davčna stopnja je izračunana po sledečem obrazcu:

$$\text{EDS 1 (1)} = \frac{\text{dohodnina} + \text{socialni prispevki} + \text{negativni davki}}{\text{bruto dohodek}}$$

$$\text{EDS 2 (2)} = \frac{\text{dohodnina} + \text{negativni davki}}{\text{bruto dohodek}}$$

Pri prilagojeni efektivni davčni stopnji so izpuščeni socialni prispevki. V obeh primerih, zaradi nerazpoložljivosti podatkov, v izračun niso zajeti t.i. negativni davki. Sem sodijo različni socialni transferi ki jih prejemajo posamezniki in družine.

V obeh primerih je razvidno, da se s povečevanjem bruto dohodka povečuje tudi povprečna efektivna davčna stopnja. Zanimiva je ugotovitev, da se le-ta povečuje tudi s starostjo dohodninskih zavezancev (glej Tabelo 14 na strani 24). Iz tega lahko sklepamo, da imajo davčni zavezanci v nižjih starostnih razredih nižje dohodke saj plačujejo nižje zneske davka, v višjih starostnih razredih pa imajo višje dohodke in plačujejo tudi relativno višje zneske davka.

Če bi dohodninska datoteka vsebovala tudi informacije o negativnih davkih, ki sicer niso del dohodninske zakonodaje, bi na podlagi izračuna lahko ugotovili, da so izračunane efektivne davčne stopnje še nižje. To pomeni, da zavezanci za plačilo davka namenjajo od vseh svojih dohodkov, tistih ki so predmet dohodninske obravnave in tistih, ki niso, še manjši delež glede na vse svoje bruto dohodke.

Tabela 14: Povprečna efektivna davčna stopnja po dohodninskih razredih in glede na starost dohodninskih zavezancev* v letu 1995 in 2000

Bruto dohodek izražen v enotah PLBP	EDS				Starost dohodninskih zavezancev	EDS			
	1995		2000			1995		2000	
	1	2	1	2		1	2	1	2
PLBP ≤ 0,5	26,1	7,1	26,6	7,1	Do 24 let	31,4	11,7	30,5	10,7
0,5 < PLBP ≤ 0,7	27,8	8,4	28,2	8,2	Od 25 do 34 let	32,7	12,8	33,1	12,8
0,7 < PLBP ≤ 1,0	29,7	9,9	30,0	9,7	Od 35 do 44 let	33,3	13,5	33,6	13,3
1,0 < PLBP ≤ 2,0	34,5	14,3	34,8	14,3	Od 45 do 54 let	36,0	16,2	35,7	15,6
2,0 < PLBP ≤ 4,0	40,7	21,1	41,0	21,1	Od 55 do 64 let	39,4	20,4	39,7	20,5
PLBP > 4,0	46,8	28,2	47,2	28,4	Nad 65 let	44,0	25,2	43,2	27,7
SKUPAJ	34,1	14,3	34,3	14,2	SKUPAJ	34,1	14,3	34,3	14,2

* Obravnavani so dohodninski zavezanci prejemniki plače in regresa.

Legenda:

- 1 – EDS 1 z upoštevanjem socialnih prispevkov
- 2 – EDS 2 brez socialnih prispevkov

Vir: Dohodninske datoteke za leto 1995 in 2000.

Iz izračuna EDS sledi, da dohodninski zavezanci namenjajo za plačilo davka ter različnih prispevkov v povprečju okrog 34% svojega bruto dohodka, kar se od leta 1995 do 2000 ni spremenilo. Če pa iz izračuna izključimo socialne prispevke znaša povprečna EDS tako v letu 1995 kot v letu 2000 okrog 14%. To pomeni, da dohodninski zavezanci namenijo v povprečju 14% svojega bruto dohodka za plačilo dohodnine, razlika v višini 20 odstotnih točk pa je namenjena plačilu prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje, zdravstveno zavarovanje, zaposlovanje in starševsko varstvo, torej za zagotavljanje socialne varnosti.

Izračun efektivne davčne stopnje je smiseln, saj osvetljuje obdavčitev z drugega zornega kota kot šest-stopenjska progresivna dohodninska lestvica.

3.2.6. PORAZDELITEV DOHODKA

V večinskem mišljenju sindrom egalitarnosti še prevladuje in zaradi tega se v državi vzpodbuja politika popraviljanja neenakosti v smislu bolj enakomerne porazdelitve dohodka, ki ne koncentrira preveč dohodka v rokah peščice posameznikov. Porazdelitev dohodka ima vpliv na življenje posameznikov ter na njihove možnosti osebnega in profesionalnega razvoja (Tompa, 2004, str. 34).

Na osnovi porazdelitve dohodka med dohodninskimi zavezanci lahko ugotavljamo stopnjo dohodkovne neenakosti. V Tabeli 15 je prikazana porazdelitev celotnega bruto dohodka pred obdavčitvijo in celotnega neto dohodka po obdavčitvi po posameznih decilnih razredih. Smiselno je namreč proučevanje porazdelitve bruto dohodkov posameznikov in njihovega razpoložljivega denarnega dohodka. Razlog je v tem, da do dohodkovne neenakosti prihaja pri primarni delitvi dohodkov, medtem ko država preko davčnega sistema in sistema socialne varnosti vpliva nanjo v smeri zniževanja (Stanovnik, Verbič, 2005, str. 50).

Tabela 15: Porazdelitev celotnega bruto in neto dohodka dohodninskih zavezancev* po decilnih razredih za leto 1995 in 2000

Decilni razredi	PRED OBDAVČITVIJO				PO OBDAVČITVI			
	% kumulativa bruto dohodka		delež celotnega bruto dohodka		% kumulativa neto dohodka		delež celotnega neto dohodka	
	1995	2000	1995	2000	1995	2000	1995	2000
1.	3,8	3,9	3,8	3,9	4,2	4,3	4,2	4,3
2.	9,1	9,0	5,3	5,1	10,0	9,9	5,8	5,6
3.	15,3	14,9	6,2	5,9	16,7	16,4	6,7	6,4
4.	22,3	21,6	7,0	6,7	24,3	23,6	7,6	7,2
5.	30,2	29,2	7,9	7,6	32,6	31,7	8,4	8,1
6.	39,0	37,8	8,8	8,6	41,8	40,8	9,2	9,1
7.	48,9	47,7	9,9	9,9	52,0	51,0	10,2	10,2
8.	60,3	59,2	11,4	11,5	63,5	62,5	11,5	11,6
9.	74,2	73,2	13,9	14,0	77,1	76,3	13,6	13,8
10.	100,0	100,0	25,8	26,8	100,0	100,0	22,9	23,7
Skupaj	46,8 mrd	80,9 mrd	100,0	100,0	30,9 mrd	53,1 mrd	100,0	100,0

* Obravnavani so dohodninski zavezanci prejemniki plače in regresa.

Vir: Dohodninske datoteke za leto 1995 in 2000.

20% dohodninskih zavezancev z najnižjimi bruto dohodki pred obdavčitvijo je v obeh proučevanih letih doseglo le 9% celotnega bruto dohodka, medtem ko je 20% dohodninskih zavezancev z najvišjimi bruto dohodki pred obdavčitvijo prejelo približno 40% celotnega bruto dohodka, kar je približno 4-krat več. Na dohodkovno neenakost še bolj pokaže podatek, da je v letu 2000 10% dohodninskih zavezancev z najnižjimi bruto dohodki pred obdavčitvijo

razpolagalo s 3,9% celotnega dohodka, medtem ko 10% zavezancev z najvišjimi bruto dohodki pred obdavčitvijo razpolaga s 7-krat večjo količino celotnega bruto dohodka, oziroma s slabimi 27% celotnega dohodka.

Za merjenje stopnje moči ali koncentracije pojavov se uporablja Ginijev koeficient.

Tabela 16: Izračun Ginijevega koeficienta za dohodninske zavezance* v letih 1995 in 2000

Ginijev koeficient	1991	1995	2000
lastni izračun*		0,3016	0,3369
Stanovnik in Verbič		0,2950	0,3109
Tompa	0,3558		0,3871

* Obravnavani so dohodninski zavezanci prejemniki plače in regresa.

Vir: Dohodninske datoteke v letu 1995 in 2000; Stanovnik, Verbič, 2005, str. 57; Tompa, 2004, str. 37.

Izhajajoč iz Tabele 16, so vrednosti izračunanih Ginijevih koeficientov pri različnih študijah različne, kar primarno izhaja iz različnosti datoteke, na osnovi katere je bila analiza izvedena in iz kriterijev na podlagi katerih je bila vzorčna skupina oblikovana. Do manjših odmikov prihaja tudi pri izračunu, odvisno od oblike razvrstitve podatkov v razrede. Sama izhajam iz vzorca podatkov v katerega so vključeni prejemniki plače in regresa. Tompa je izhajal iz vzorca podatkov v katerega so bili vključeni prejemniki različnih oblik dohodkov, razen upokojencev, ki so prejeli pokojnino, medtem ko sta Stanovnik in Verbič vzela za osnovo celotno populacijo in iz nje oblikovala vzorec, ki je vključeval dohodninske zavezance celo leto zaposlene pri istem delodajalcu za polni delovni čas in so prejeli plačo.

Na podlagi izračuna ugotavljam, da prihaja med leti do sprememb v smeri povečevanja neenakosti. Ugotavljam, da pridem pri analizi na osnovi bruto dohodka pred obdavčitvijo do podobnih rezultatov, do kakršnih sta prišla Stanovnik in Verbič pri analizi na osnovi celotnih dohodninskih datotek.

3.2.7. ANALIZA STANDARDNIH OLAJŠAV

3.2.7.1. OLAJŠAVE ZA VZDRŽEVANE ČLANE

Značilnost olajšave za vzdrževane člane je, da se s povečevanjem števila vzdrževanih članov le-ta povečuje, pod pogojem, da je vzdrževani član otrok, za vse preostale člane, ki niso otroci pa je znesek olajšave enak, ne glede na njihovo število.

Analiza olajšave za vzdrževane družinske člane v Tabeli 17 prikazuje, da je bil največji delež olajšav za vzdrževane člane izkoriščen s strani dohodninskih zavezancev, ki se glede na PLBP uvrščajo v dohodkovni razred od 1,0 do 2,0 PLBP. V letu 1995 so izkoristili dobrih 42% celotnega zneska znižanja davčne osnove, leta 2000 pa slabih 40%. Sledijo jim dohodninski zavezanci, ki sodijo v dohodkovni razred od 0,7 do 1,0 PLBP. Ti so v letu 1995 uveljavili okrog 30% celotnega zneska znižanja davčne osnove, v letu 2000 pa slabih 28%.

Tabela 17: Olajšava za vzdrževane člane po PLBP za dohodninske zavezance* v letu 1995 in 2000

Bruto dohodek izražen v enotah PLBP	olajšava za vzdrževane člane		% števila zavezancev, ki so uveljavili olajšavo	
	1995	2000	1995	2000
PLBP ≤ 0,5	3,5	4,9	25,9	27,7
0,5 < PLBP ≤ 0,7	13,9	17,3	37,5	36,2
0,7 < PLBP ≤ 1,0	29,8	27,9	46,7	46,7
1,0 < PLBP ≤ 2,0	42,2	39,6	57,4	56,3
2,0 < PLBP ≤ 4,0	8,5	8,2	65,6	61,1
PLBP > 4,0	2,1	2,1	72,1	69,0
SKUPAJ	100	100	48,2	46,4

* Obravnavani so dohodninski zavezanci prejemniki plače in regresa.

Vir: Dohodninske datoteke za leto 1995 in 2000.

V najvišjem dohodkovnem razredu z bruto dohodkom večjim od 4 PLBP je ostal delež olajšav med leti 1995 in 2000 nespremenjen. Od leta 1995 do 2000 se je zmanjševal delež olajšav v višjih dohodkovnih razredih in povečeval delež olajšav v najnižjih dohodkovnih razredih. Pričakovala bi ravno nasprotno. Torej, da imajo osebe z višjimi dohodki večje ekonomske možnosti za večje število otrok. V tem primeru temu ni tako. Za bolj poglobljeno analizo bi bilo potrebno preveriti tudi druge socialne transferje, ki jih dohodninski zavezanci prejemajo in v tem primeru podatki niso na razpolago. Izkušnje kažejo, da imajo osebe z nižjimi dohodki in večjim številom otrok večje možnosti različnih socialnih pomoči in dodatkov v denarni in nedenarni obliki. Vsekakor pa omenjeni socialni transferji nimajo znatnega vpliva na povečevanje rodnosti.

Večji delež olajšav je posledica večjega števila otrok in uveljavljanja olajšave za te otroke. Glede na to, da se delež olajšav povečuje v najnižjih dohodkovnih razredih, pa bi lahko iz tega sklepali, da je odločitev za večje število otrok odraz vrednotne lestvice vsakega posameznika, ki postavlja družino kot vrednoto na visok položaj. Poleg tega pa so različne oblike socialnih pomoči, tako na državni kot na občinski ravni premajhna spodbuda v smeri povečevanja rodnosti. Zagotovo pa odločitev o številu otrok pri omenjenih dohodkovnih skupinah ni odvisna od ekonomskega položaja posameznikov, so pa različne oblike pomoči, od enkratne ob rojstvu novorojenčka, preko otroškega dodatka, štipendij, dodatka za velike družine ter ob drugih ugodnostih, ki so jih družine deležne, vsekakor spodbudne in pozitivne, čeprav ne vplivajo bistveno na sprejemanje odločitev o številu otrok. Dodatna ekonomska sredstva so morda pri ljudeh, ki imajo na svoji vrednotni lestvici družino kot vrednoto visoko pozicionirano, tisti element, ki pretehta v prid odločitve za večje število otrok. Analiza pokaže, da se je odstotek oseb, ki so uveljavljale olajšave povečal le v dohodkovnem razredu s PLBP nižjo od 0,5, nespremenjen je ostal v razredu s PLBP med 0,7 in 1,0, v vseh ostalih razredih pa se je odstotek zmanjšal.

Po drugi strani pa bi pojav povečevanja deleža olajšav za vzdrževane člane v najnižjih dohodkovnih razredih lahko razložili tudi z drugega vidika. Prilagojena interna dohodninska datoteka namreč vsebuje podatke, kjer je v okviru kategorije vzdrževani člani združenih več podatkov. Tu so zajeti kot vzdrževani člani otroci, zakonski partnerji, starši ter druge z zakonom določene skupine oseb. Gospodarsko dogajanje v zadnjem desetletju, za katero je značilna selitev proizvodnje v države s cenejšo delovno silo ima za posledico postopno povečevanje števila brezposelnih. Brezposelnost se povečuje ravno med ljudmi, ki imajo najnižjo izobrazbo, najnižje dohodke in so bili zaposleni v proizvodnem sektorju. Posledično, je v številnih družinah imela zaposlitev le še ena oseba, ki je nase prevzela skrb za materialne dobrine, poleg otrok pa so v mnogih primerih postali vzdrževani člani tudi nezaposleni zakonski in izvenzakonski partnerji. Olajšava za vzdrževane partnerje je sicer enaka olajšavi za enega otroka, vendar so tudi tovrstne družbene spremembe lahko razlog za povečevanje deleža olajšav v najnižjih dohodkovnih razredih.

Iz Tabele 17 na strani 27 je tudi razvidno, da se od najnižjega proti najvišjemu dohodkovnemu razredu povečuje odstotek zavezancev, ki so uveljavili olajšavo za vzdrževane člane, kar velja v obeh proučevanih letih. Leta 1995 je bila med zavezanci, ki so se glede na bruto dohodek uvrstili v najnižji dohodkovni razred le dobra četrtina takih, ki so uveljavili olajšavo, leta 2000 pa slabih 28% zavezancev. V najvišjem dohodkovnem razredu je leta 1995 uveljavljalo olajšavo okrog 72%, leta 2000 pa 69%. Razlog je v dveh nasprotujočih si smernicah delovanja. Po eni strani se zmanjšuje število otrok in s tem število olajšav za vzdrževane člane. Po drugi strani pa se otroci kot vzdrževani člani pogostokrat pripišejo obema staršema, ne le enemu, kar obema omogoča določene olajšave in na ta način se število zavezancev, ki so uveljavili olajšavo povečuje.

Medletna razredna primerjava je tudi odraz družbenega stanja. Vedno manj je otrok in s tem olajšav za vzdrževane člane, kar pa po drugi strani odpira nov problem in to je staranje prebivalstva. Med analiziranimi dohodninskimi zavezanci je v letu 1995 izkoristilo olajšavo 48,2% oseb, leta 2000 pa le še 46,4% oseb.

Razlogi za nizko rodnost v Sloveniji v zadnjih petnajstih letih so delno ekonomske narave (omejene možnosti zaposlitve in zato še vedno visoka brezposelnost mladih, pomanjkanje stanovanj ter problemi pri zaposlovanju žensk, če je pričakovati, da bodo morale še roditi), delno pa gre za tranzicijo, ki je bila značilna za vse razvite države in je posledica visoke vključenosti žensk v izobraževalni sistem. Poleg tega se mlade družine in ženske odločajo za rojstva v kasnejših letih in za manj otrok (Kraiger, 2005, str. 74).

S povečevanjem bruto dohodka se je povečeval odstotek zavezancev, ki so uveljavili olajšavo za vzdrževane člane. Z ekonomskega vidika je namreč bolj smiselno, da olajšavo za vzdrževane otroke uveljavlja zavezanec z višjimi bruto dohodki. Da je temu tako, je dokaz Tabela 18 na strani 30, ki prikazuje različne možne kombinacije otrok kot vzdrževanih članov med zakoncema, ki sta hkrati tudi dohodninska zavezanca. Vsekakor je v zakonski skupnosti smiselno uveljavljanje olajšave za vzdrževanje člane v takšni obliki, ki je z vidika družinskega proračuna najugodnejša.

Primer izračuna dohodnine pri osebi z nižjim dohodkom in pri osebi z višjim dohodkom dokaže pravilnost zgornje trditve. Nizka davčna osnova od katere se obračuna znesek olajšav za vzdrževane člane, lahko pripelje do tega, da so olajšave vrednostno izražene višje kot je davčna osnova, kar pomeni, da bi lahko del olajšav ostal neizkoriščen. Bolj smiselno je, da uveljavlja olajšavo zavezanec-zakonec z višjimi dohodki in jo izkoristi v maksimalnem možnem znesku ali pa oba zavezanca uveljavljata le delno olajšavo za vzdrževane člane.

Tabela 18 na strani 30 je oblikovana na osnovi resničnih podatkov iz interne dohodninske datoteke za leto 2000 ter ob upoštevanju dohodninske lestvice in pripadajočih olajšav za leto 2000 ter ob predpostavki, da dohodninska zavezanca tvorita zakonsko skupnost in imata dva vzdrževana družinska člana. Predstavljenih je 13 osnovnih kombinacij glede uveljavljanja olajšav za otroke. Ta primer dokazuje, da je bolj smiselno, da olajšavo za otroke uveljavlja tisti zakonec, ki ima višji bruto dohodek. Razlika med najslabšo in najboljšo možno kombinacijo znaša v tem primeru preko 110.000 SIT v korist ali breme družinskega proračuna.

Tabela 18: Vpliv vzdrževanih članov na obračun dohodnine na osnovi podatkov v letu 2000

Primer za 2 otroka		Oče 12 mesecev	Mama 0 mesecev	Oče 11 mesecev	Mama 1 mesec	Oče 10 mesecev	Mama 2 meseca
dohodninska osnova		5.950.493	1.968.068	5.950.493	1.968.068	5.950.493	1.968.068
- socialni prispevki		1.291.185	409.364	1.291.185	409.364	1.291.185	409.364
= davčna osnova 1		4.659.308	1.558.704	4.659.308	1.558.704	4.659.308	1.558.704
- splošna olajšava		253.003	253.003	253.003	253.003	253.003	253.003
- nestandardna olajšava		80.632	46.761	80.632	46.761	80.632	46.761
- olajšava za vzdrževane člane		575.007	-	527.088	47.917	479.171	95.834
= davčna osnova 2		3.750.666	1.258.940	3.798.585	1.211.023	3.846.502	1.163.106
davek		1.145.876	234.852	1.165.043	218.081	1.184.210	201.311
akontacija davka		1.186.956	239.377	1.186.956	239.377	1.186.956	239.377
vračilo (-) / doplačilo (+)		- 41.080	- 4.525	- 21.913	- 21.296	- 2.746	- 38.067
skupaj		- 45.605		- 43.208		- 40.813	
		Oče 9 mesecev	Mama 3 mesece	Oče 8 mesecev	Mama 4 mesece	Oče 7 mesecev	Mama 5 mesecev
		5.950.493	1.968.068	5.950.493	1.968.068	5.950.493	1.968.068
		1.291.185	409.364	1.291.185	409.364	1.291.185	409.364
		4.659.308	1.558.704	4.659.308	1.558.704	4.659.308	1.558.704
		253.003	253.003	253.003	253.003	253.003	253.003
		80.632	46.761	80.632	46.761	80.632	46.761
		431.254	143.751	383.337	191.668	335.420	239.585
		3.894.419	1.115.189	3.942.336	1.067.272	3.990.253	1.019.355
		1.203.377	189.582	1.222.544	181.436	1.241.710	173.290
		1.186.956	239.377	1.186.956	239.377	1.186.956	239.377
		16.421	- 49.795	35.588	- 57.941	54.754	- 66.087
		- 33.374		- 22.353		- 11.332	
		Oče 6 mesecev	Mama 6 mesecev	Oče 5 mesecev	Mama 7 mesecev	Oče 4 mesece	Mama 8 mesecev
		5.950.493	1.968.068	5.950.493	1.968.068	5.950.493	1.968.068
		1.291.185	409.364	1.291.185	409.364	1.291.185	409.364
		4.659.308	1.558.704	4.659.308	1.558.704	4.659.308	1.558.704
		253.003	253.003	253.003	253.003	253.003	253.003
		80.632	46.761	80.632	46.761	80.632	46.761
		287.503	287.503	239.585	335.420	191.668	383.337
		4.038.170	971.437	4.086.088	923.520	4.134.005	875.603
		1.260.877	165.144	1.280.044	156.998	1.299.211	148.853
		1.186.956	239.377	1.186.956	239.377	1.186.956	239.377
		73.921	- 74.233	93.088	- 82.379	112.255	- 90.524
		- 312		10.710		21.731	
Oče 3 mesece	Mama 9 mesecev	Oče 2 meseca	Mama 10 mesecev	Oče 1 mesec	Mama 11 mesecev	Oče 0 mesecev	Mama 12 mesecev
5.950.493	1.968.068	5.950.493	1.968.068	5.950.493	1.968.068	5.950.493	1.968.068
1.291.185	409.364	1.291.185	409.364	1.291.185	409.364	1.291.185	409.364
4.659.308	1.558.704	4.659.308	1.558.704	4.659.308	1.558.704	4.659.308	1.558.704
253.003	253.003	253.003	253.003	253.003	253.003	253.003	253.003
80.632	46.761	80.632	46.761	80.632	46.761	80.632	46.761
143.751	431.254	95.834	479.171	47.917	527.088	-	575.007
4.181.922	827.686	4.229.839	779.769	4.277.756	731.852	4.325.673	683.933
1.318.378	140.707	1.337.545	132.561	1.356.712	124.415	1.375.878	116.269
1.186.956	239.377	1.186.956	239.377	1.186.956	239.377	1.186.956	239.377
131.422	- 98.670	150.589	- 106.816	169.756	- 114.962	188.922	- 123.108
32.752		43.773		54.793		65.814	

Vir: Dohodninska datoteka za leto 2000.

V primeru manjših razlik v bruto dohodku med zakoncema, so nihanja pri različnih kombinacijah manjša, kar pomeni, da ni bistvenega vpliva na družinski proračun. Razlog je v tem, da manjše razlike v davčni osnovi lahko pomenijo, da se še vedno oba zakonca uvrščata v isti dohodkovni razred ter imata enako davčno stopnjo. V primeru večjih razlik v bruto dohodku med zakoncema pa prihaja do večjih nihanj pri različnih kombinacijah vzdrževanih članov. Nihanja v znesku obračunane dohodnine so tem večja, čim večji je razpon med dohodninskima razredoma v katera se zakonca uvrščata.

3.2.8. ANALIZA NESTANDARDNIH OLAJŠAV

Nestandardne olajšave so namenjene izdatkom, ki jih dohodninski zavezanci lahko uveljavljajo za zniževanje davčne osnove in so odvisne od dejanskih izdatkov v davčnem letu, na katero se dohodnina nanaša.

Osebe z nižjimi dohodki so bolj občutljive na spremembo dohodka kot tiste z višjimi dohodki, zato bi bilo upravičeno pričakovati, da bodo osebe z najnižjimi dohodki izkoristile dane možnosti za znižanje davkov preko uveljavljanja olajšav v največji možni meri, vendar temu ni tako.

Tabela 19: Nestandardna 3% olajšava po dohodninskih razredih pri dohodninskih zavezancih* v letu 1995 in 2000

Bruto dohodek izražen v enotah PLBP	nestandardna olajšava		% števila zavezancev, ki so uveljavili olajšavo	
	1995	2000	1995	2000
PLBP ≤ 0,5	2,9	3,7	85,1	88,6
0,5 < PLBP ≤ 0,7	10,7	13,3	95,2	96,8
0,7 < PLBP ≤ 1,0	24,2	22,6	97,7	98,7
1,0 < PLBP ≤ 2,0	41,5	39,2	98,7	99,4
2,0 < PLBP ≤ 4,0	14,3	14,5	98,5	99,5
PLBP > 4,0	6,4	6,7	97,9	98,6
SKUPAJ	100	100	96,5	97,5

* Obravnavani so dohodninski zavezanci prejemniki plače in regresa.

Vir: Dohodninska datoteka za leto 1995 in 2000.

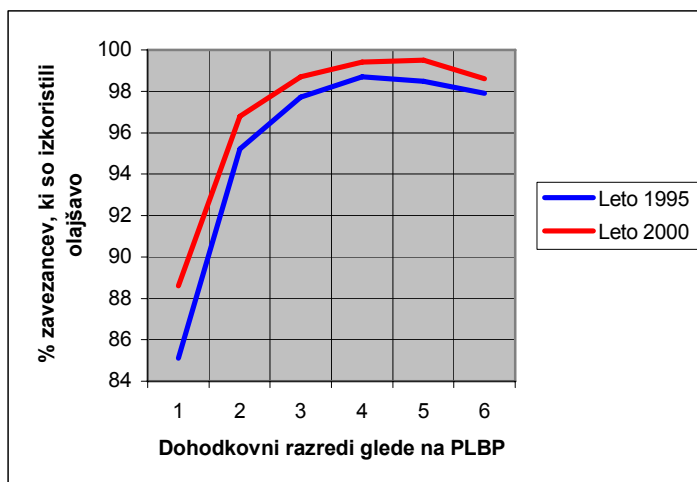
Zanimivo je, da je v razredu z najnižjo PLBP, delež zavezancev, ki so izkoristili olajšavo najnižji in za okrog 10 odstotnih točk nižji kot v razredih z višjimi PLBP.

V spodnjih dveh razredih je delež izkoriščenosti 3% olajšave v skupnem znesku izkoriščenih olajšav manjši iz več razlogov. Prvi je ta, da so zneski bruto plač v nižjih dohodkovnih razredih nižji in posledično je nižja tudi davčna osnova od katere se lahko uveljavlja znižanje v višini 3%. Nižji kot je znesek davčne osnove, manjši je znesek pripadajoče olajšave. Manjšo izkoriščenost nestandardne olajšave v najnižjem razredu lahko pripišemo tudi temu, da so v analizo zajete tudi osebe, ki niso bile zaposlene celo leto in je njihova osnova tako nizka, da uveljavljanje 3% olajšave ne bi bistveno spremenilo zneska izračunane dohodnine.

Najslabše so tovrstno olajšavo izkoriščali dohodninski zavezanci s PLBP manjšo od 0,5 in sicer jo je leta 1995 izkoristilo 85% vseh zavezancev vključenih v ta razred, do leta 2000 pa se je stanje izboljšalo, saj jih je olajšavo izkoristilo že skoraj 89%. V proučevanih letih se je izkoriščenost tovrstne olajšave izboljšala v vseh dohodninskih razredih. Leta 1995 je olajšavo izkoristilo 96,5%, leta 2000 pa še za dodatno odstotno točko več dohodninskih zavezancev.

Iz Slike 2 in oblike grafov, ki predstavljata izkoriščenost 3% nestandardne olajšave med dohodninskimi zavezanci, je razvidno, da je bila izkoriščenost te olajšave v letu 2000 boljša kot leta 1995.

Slika 2: Izkoriščenost nestandardne olajšave med dohodninskimi zavezanci* po posameznih dohodkovnih razredih v letu 1995 in 2000

* Obravnavani so dohodninski zavezanci prejemniki plače in regresa.

Vir: Dohodninska datoteka za leto 1995 in 2000.

Obliko grafov bi lahko razdelili na tri dele in ga s treh vidikov tudi analizirali. Pri dohodninskih zavezancih z najnižjimi bruto dohodki je izkoriščenost olajšave najmanjša.

Razlog izhaja iz dejstva, da imajo nižje bruto dohodke ljudje na slabše plačanih delovnih mestih in z nižjo izobrazbo. Ti se na davčno področje pogosto ne spoznajo, slabše razumejo davčno zakonodajo, ne poznajo možnosti, ki so posameznikom dane in jih lahko izkoristijo oziroma se niti ne trudijo, da bi sledili navodilom, ki so priložena osnovnemu obrazcu za dohodninsko napoved. Enostavno izpolnijo le najnujnejše in ne izkoristijo danih možnosti, da bi izboljšali svoj položaj, pa čeprav le za nekaj tisočakov. Osrednji del grafa prikazuje zelo dobro izkoriščenost olajšave, okrog 98 %. Dohodninski zavezanci, ki so predstavljeni na tem delu grafa, imajo višje bruto dohodke in iz tega lahko sklepamo, da so bolj izobraženi in verjetno bolj sledijo davčnim in dohodninskim spremembam ter izkoriščajo dane možnosti v kar največji možni meri. V svojem tretjem delu ima graf padajočo obliko, kar pomeni, da se izkoriščenost olajšave poslabšuje. V tem delu grafa so zajeti dohodninski zavezanci, ki se glede bruto dohodka uvrščajo v najvišja dohodkovna razreda. Najverjetneje imajo te osebe dovolj velike dohodke in jim manjši zneski denarja, ki bi jih lahko prihranili v okviru te olajšave niso pomembni. Morda se niti ne obremenjujejo z medletnim zbiranjem računov, ki bi jih lahko uveljavljali kot olajšavo.

Kot dokaz, da lahko zaradi neizkoriščenosti olajšav pride do velikih razlik v končnem obračunu dohodnine, sem dodala Tabela 20.

Tabela 20: Prikaz vpliva ne/izkoriščenosti nestandardne olajšave na izračun dohodnine na osnovi podatkov in davčnih predpisov v letu 2000

Izkoriščenost nestandardne olajšave	nestandardna olajšava NI izkoriščena v celoti		nestandardna olajšava JE izkoriščena v celoti	
	Oče 12 mesecev	Mama 0 mesecev	Oče 12 mesecev	Mama 0 mesecev
Primer za 2 otroke				
dohodninska osnova	5.950.493	1.968.068	5.950.493	1.968.068
- socialni prispevki	1.291.185	409.364	1.291.185	409.364
= davčna osnova 1	4.659.308	1.558.704	4.659.308	1.558.704
- splošna olajšava	253.003	253.003	253.003	253.003
- nestandardna olajšava	80.632	46.761	139.779	46.761
- olajšava za vzdrževane člane	575.007	-	575.007	-
= davčna osnova 2	3.750.666	1.258.940	3.691.519	1.258.940
davek	1.145.876	234.852	1.122.217	234.852
akontacija davka	1.186.956	239.377	1.186.956	239.377
vračilo (-) / doplačilo (+)	- 41.080	- 4.525	- 64.739	- 4.525
skupaj		- 45.605		- 69.264
razlika				23.659

Vir: Dohodninska datoteka za leto 2000.

Iz navedenega primera, ki je dodatno obravnavan v Tabeli 18 na strani 30 je razvidno, da oče v tem primeru ni izkoristil nestandardne olajšave v celoti. V primeru, da bi bila le-ta v celoti izkoriščena, bi prihranila za okrog 24.000 SIT. Pogostokrat je vzrok za neizkoriščenost

olajšave v tem, da dohodninski zavezanci med letom ne shranjujejo računov, katere bi lahko uveljavljali kot olajšavo, pri zavezancih z visokimi dohodki je tudi 3% olajšava lahko precej visoka in med letom enostavno ni bilo dovolj izdatkov v določene namene.

3.2.9. STATUS DOHODNINSKIH ZAVEZANCEV

Na osnovi podatkov o obračunani dohodnini ter akontaciji davka lahko ugotavljamo v kakšnem položaju se znajde večina dohodninskih zavezancev ob koncu davčnega leta. Lahko nastopajo kot upniki do države, kar pomeni, da je bil znesek vplačanih akontacij davka večji od zneska obračunane dohodnine. Po drugi strani so lahko dolžniki države, če so med letom plačali premalo davkov, glede na dohodek. Le manjši delež zavezancev ima nevtralen položaj.

Vse dohodninske zavezance sem na osnovi zneska, katerega so dolžni doplačati zaradi prenizke medletne akontacije dohodnine oziroma za katerega so preseglji obračunano dohodnino razvrstila v ranžirno vrsto od največjega zneska povračila do največjega zneska doplačila. Na osnovi izoblikovanih decilnih razredov medletna primerjava pokaže, da se je od leta 1995 do leta 2000 povečalo število oseb, ki so v odnosu do države nastopale kot upniki, kar je razvidno iz spodnje Tabele.

Tabela 21: Vračilo in doplačilo dohodnine za dohodninske zavezance* po decilih, kvartilih in centilih v letu 1995 in 2000

Decili, kvartili in centili	vračilo (-) / doplačilo (+) dohodnine v SIT	
	1995	2000
10	- 34.944	- 84.568
20	- 16.567	- 44.608
25	- 12.527	- 32.848
30	- 9.587	- 25.295
40	- 5.816	- 16.314
50	- 3.447	- 10.973
60	- 921	- 7.597
70	2.456	- 5.599
75	5.221	- 3.651
80	9.566	- 802
90	27.695	21.144
95	50.839	61.160
100	5.452.049	4.188.226

* Obravnavani so dohodninski zavezanci prejemniki plače in regresa.

Vir: Dohodninska datoteka za leto 1995 in 2000.

V skupini analiziranih dohodninskih zavezancev je bilo leta 1995 60% oseb upnikov, leta 2000 pa jih je bilo že 80%. Iz tega sledi, da je država med letom pobrala več davkov, kot bi ji pripadalo. V tem primeru je torej država uporabljala denar dohodninskih zavezancev že med letom, ter jim ga v prihodnjem letu vrnila v enakem znesku. To pomeni, da so dohodninski zavezanci financirali državo med letom brezplačno. Gledano z drugega zornega kota se je v proučevanih letih zmanjševalo število dohodninskih zavezancev z doplačili.

Dohodnina je akontacijski davek kar omogoča sprotno pobiranje dohodnine. To po eni strani zagotavlja redni mesečni priliv javnofinančnih prihodkov, po drugi strani pa zagotavlja, da bi ob koncu leta zneski doplačila oziroma povračila ne bili preveliki (Čok et al, 2002, str. 22).

Doplačilo dohodnine je pogostokrat posledica dohodkov, katere so dohodninski zavezanci prejeli med letom in niso v obliki plače ali regresa in od katerih med letom ni bila odvedena akontacija dohodnine. Od dohodkov prejetih v obliki plače in regresa se sorazmerno z njihovo višino plačuje akontacija dohodnina, le-ta pa je odvisna tudi od medletnega uveljavljanja olajšav za vzdrževane člane. Če bi torej dohodninski zavezanci že med letom uveljavljali olajšave v takem obsegu kot jih ob koncu leta prijavijo v dohodninski napovedi in bi bila plača ter regres njihov edini dohodek, do doplačila oziroma vračila dohodnine ne bi prihajalo. Zaradi drugih oblik dohodkov in različnega obsega uveljavljanja olajšav pride ob obračunu dohodnine do povečanja davčne osnove, višjega zneska obračunane dohodnine in v primerjavi z zneskom akontacije dohodnine je potrebno doplačilo.

Za osebe z nižjimi dohodki je vsekakor bolj prikladno, da plačujejo akontacijo davka sproti in da so ti mesečni zneski raje malce višji, kar pomeni, da ob koncu leta dobijo denar povrnjen. Pogostokrat si namreč osebe z nižjimi dohodki ne morejo privoščiti velikega doplačila dohodnine v enkratnem znesku, ki predstavlja velik del njihovega mesečnega dohodka. Iz povečevanja števila oseb, ki so upravičene do povračila preveč vplačanih zneskov dohodnine, lahko sklepamo, da je vedno več oseb z nižjimi dohodki. Osebe z višjimi dohodki lažje prenesejo breme visokega enkratnega zneska doplačila dohodnine, če le-ta ne predstavlja večjega vpliva na mesečni razpoložljivi dohodek.

Pri analizi vzorca podatkov sem prišla do enake ugotovitve, kot je bila ugotovljena na osnovi celotne strukture podatkov vseh dohodninskih zavezancev (glej točko 3.1.4.). S prehajanjem dohodninskih zavezancev v višje davčne razrede se povečuje odstotek doplačil v realizirani dohodnini. Prisoten je namreč trend zmanjševanja števila zavezancev z doplačili dohodnine ter povečevanja števila zavezancev z vračili dohodnine. Znesek doplačil se je v letu 2000 v primerjavi s predhodnim letom zmanjšal za približno 1,2 milijarde SIT, število zavezancev z doplačili pa se je zmanjšalo za več kot 26.000. Na drugi strani se je v tem istem obdobju povečal znesek vračil za približno 4,6 milijarde SIT oziroma za približno 16%, število zavezancev pa se je povečalo za več kot 3,5% oziroma za več kot 27.000 zavezancev.

Tudi Stanovnik in Verbič sta na osnovi analize dohodkovne neenakosti pri prejemnikih plač med leti 1993 in 2002 ugotovila, da je končna dohodninska obveznost za zavezance z visokimi dohodki praviloma večja od vplačanih akontacij, za prejemnike z nizkimi dohodki pa je obračunana dohodnina manjša od akontacije, tako da so ti zavezanci deležni povračil (Stanovnik, Verbič, 2005, str. 54).

V Tabeli 22 so podrobneje razdelani podatki iz Tabele 21 na strani 34. V tem primeru sem vse dohodninske zavezance razvrstila v ranžirno vrsto glede na bruto dohodek od najnižjega do najvišjega zneska in oblikovala decilne razrede. Za vsak posamezen razred sem izračunala povprečno vrednost vračila in povprečno vrednost doplačila dohodnine.

Tabela 22: Povprečno vračilo in doplačilo dohodnine za dohodninske zavezance* po decilnih razredih v letu 1995 in 2000

Decilni razredi	Povprečni znesek vračila (-) in doplačila (+) dohodnine v SIT po posameznih razredih			
	1995		2000	
1	- 12.193	9.391	- 20.958	18.167
2	- 11.492	11.920	- 20.004	23.063
3	- 11.785	14.673	- 22.087	30.140
4	- 13.771	15.953	- 23.190	36.054
5	- 16.501	16.269	- 28.972	37.515
6	- 19.006	20.041	- 36.811	34.081
7	- 21.358	22.749	- 40.675	41.552
8	- 22.703	25.642	- 47.644	58.149
9	- 24.924	33.695	- 51.080	66.532
10	- 40.993	93.012	- 84.899	175.235

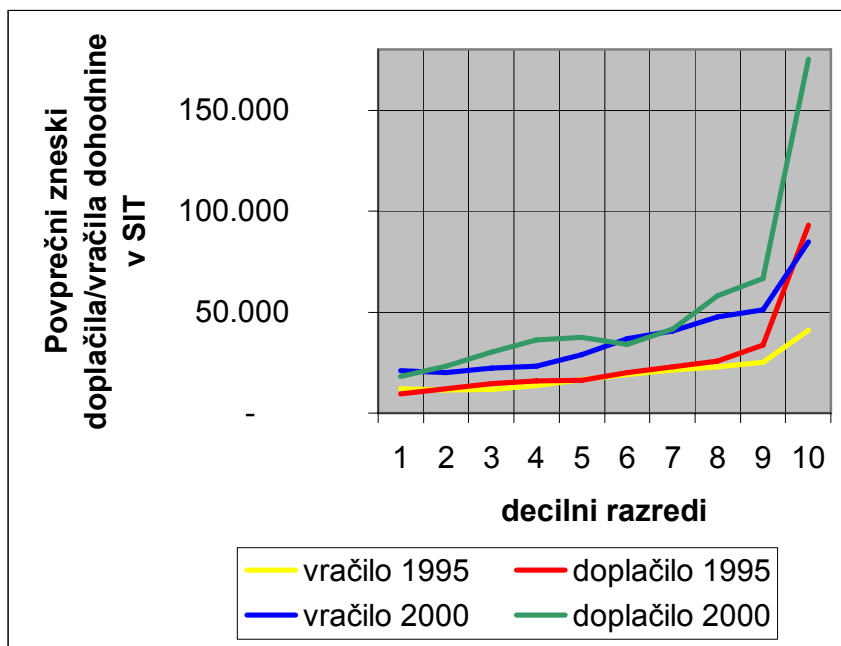
* Obravnavani so dohodninski zavezanci prejemniki plače in regresa.

Vir: Dohodninska datoteka za leto 1995 in 2000.

Iz Tabele 22 je razvidno, da so le v prvem decilnem razredu povprečni zneski doplačila s strani zavezancev manjši, kot povprečni zneski vračila s strani države. V večini ostalih decilnih razredov pa so povprečni zneski vračila s strani države manjši od povprečnih zneskov doplačil zavezancev. Čeprav bi iz Tabele 21 na strani 34 sklepali, da ima država vrednostno več vračil dohodnine, kot doplačil, je iz Tabele 22 razvidno, da temu ni tako. Dokaz je tudi Slika 3 z vrisanimi grafi za povprečne zneske doplačil in vračil po posameznih decilnih razredih.. Povprečni zneski doplačil presegajo povprečne zneske vračil, razkorak pa se s prehajanjem v višje decilne razrede in med leti še povečuje. Gledano v celoti z vrednostnega vidika torej država financira večje denarne zneske manjšemu delu dohodninskih zavezancev. S prehajanjem v višje decilne razrede se povečujejo povprečni zneski doplačil in vračil.

Slika 3: Vračilo in doplačilo dohodnine za dohodninske zavezanče* po decilnih razredih v letu 1995 in 2000

* Obravnavani so dohodninski zavezanči prejemniki plače in regresa.

Vir: Dohodninska datoteka za leto 1995 in 2000.

3.2.10. POVPREČNI BRUTO DOHODEK PO SPOLU

Na osnovi analize povprečnega bruto dohodka moških in žensk sem ugotovila, da je bil v proučevanih letih le-ta višji pri moških, ter da se je razlika zmanjševala.

Tabela 23: Povprečni bruto dohodek dohodninskih zavezancev* v letu 1995 in 2000

POVPREČNI LETNI BRUTO DOHODEK		Leto	Ž	M	M/Ž
		lastni izračun	1995	1.339.956	1.568.114
		2000	2.302.817	2.570.925	1,12
	Tompa	1991	106.494	126.277	1,19
		2000	1.343.806	1.437.982	1,07

* Obravnavani so dohodninski zavezanči prejemniki plače in regresa.

Vir: Dohodninska datoteka za leto 1995 in 2000 ter Tompa, 2004, str. 38.

Leta 1995 je bil povprečni letni bruto dohodek moških za 17% večji od povprečnega letnega bruto dohodka žensk, v letu 2000 pa le še 12% večji.

Tudi Tompova analiza je potrdila, da obstajajo na področju razdelitve dohodka razlike med spoloma. Ugotovitvi najinih raziskav sovpadata, da so torej povprečni dohodki moških višji v primerjavi z ženskimi, prihaja pa do manjših razlik za leto 2000, kar je posledica zajemanja podatkov. Oba obenem ugotavljata, da se zmanjšujejo razlike med spoloma.

4. SKLEP

V diplomskem delu sem analizirala skupino dohodninskih zavezancev, ki so v proučevanih letih 1995 in 2000 prejeli dohodke iz naslova plače in regresa, saj sta to glavna vira dohodka večine dohodninskih zavezancev. Prejem navedenih vrst dohodkov je bilo merilo za vključitev v vzorec, medtem ko je analiza temeljila na vseh prejetih bruto dohodkih, ki so viri dohodnine. Poleg tega sem ugotovitve na osnovi vzorca podatkov primerjala z analizami za celotno populacijo.

Na osnovi izvedene analize iz vzorca podatkov in primerjave z analizo na osnovi celotne populacije ugotavljam, da je vzorec podatkov dober pokazatelj dogajanj na dohodninskem področju. Na podlagi manjšega števila podatkov so bile ugotovljene podobne značilnosti in trendi spreminjanja kot za celotno populacijo.

Dohodki na osnovi delovnega razmerja so prvotnega pomena za analizirano skupino zavezancev, saj predstavljajo okrog 90% njihovega razpoložljivega dohodka.

Na osnovi analize celotne populacije v letu 2000, kot tudi na osnovi analize vzorca podatkov v letih 1995 in 2000 je mogoče opaziti večanje deleža dohodninskih zavezancev v nižjih dohodkovnih razredih, kar kaže na slabšanje socialnega položaja.

Dohodkovna neenakost med leti 1995 in 2000 se povečuje in državi uspeva z obdavčevanjem dohodkov delovati v smeri zmanjševanja neenakosti.

Ne glede na višino bruto dohodka in ne glede na starost prejemajo moški v povprečju višji bruto dohodek kot ženske. Izhajajoč iz vzorca ugotavljam, da prihaja med leti 1995 in 2000 do zmanjševanja razlik v dohodkih med spoloma.

Iz porazdelitve bruto dohodka z vidika starosti dohodninskih zavezancev izhaja, da se delež dohodninskih zavezancev v starosti do 34 let zmanjšuje, kar je posledica vse večjega števila študentov. Med dohodninskimi zavezanci v starosti nad 55 let prevladujejo moški, kar je

pogojeno z izpolnjevanjem kriterijev za upokojitev. Upokojitvena starost je pri moških višja kot pri ženskah.

Izračun efektivne davčne stopnje je pokazal, da se le-ta povečuje s starostjo dohodninskih zavezancev. Poleg tega se s starostjo dohodninskih zavezancev povečuje tudi njihov bruto dohodek.

Pri olajšavi za vzdrževanje se zmanjšuje delež zavezancev, ki jo uveljavljajo, kar je posledica upadanja števila rojstev. Na državni ravni je uveljavila olajšavo za vzdrževane člane ena tretjina zavezancev za dohodnino.

Izkoriščenost nestandardnih olajšav se z leti izboljšuje. Povprečni znesek nestandardne olajšave na zavezanca v letu 2000 znaša približno 49.000 SIT. To vpliva na končni izračun dohodnine, še posebej pri tistih zavezancih, katerim ta znesek omogoči uvrstitev v nižji dohodninski razred in obračun dohodnine po nižji dohodninski stopnji.

Medletna primerjava pokaže, da narašča število zavezancev z vračili dohodnine in upada število zavezancev z doplačili dohodnine. Navkljub temu prejme država ob končnem obračunu dohodnine večji znesek doplačila kot je njeno vračilo, ker so povprečni zneski doplačila s strani zavezancev višji.

LITERATURA

1. Čok Mitja et al.: Javne finance v Sloveniji. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2002. 97 str.
2. Javornik Jana: Spol kot določnica družbenega položaja posameznika/posameznice na poti k androgini družbi?. IB revija, Ljubljana, 38(2004), 3, str. 66-70.
3. Kraigher Tomaž: Nekateri možni smeri bodočega demografskega razvoja Slovenije in izbira predpostavk za nove projekcije prebivalstva. IB revija, Ljubljana, 39(2005), 3, str. 72-74.
4. Stanovnik Tine, Verbič Miroslav: Prispevek k analizi dohodkovne neenakosti v Sloveniji. IB revija, Ljubljana, 39(2005), 1-2, str. 50-65.
5. Stanovnik Tine: Javne finance. Ljubljana : Ekonomska fakulteta, 2002. 237 str.
6. T.M.: Franc ima debelo uro več prostega časa. Primorske novice, Koper, 8.3.2006, str. 6.
7. Tompa Gašper: Neenakost in prerazdeljevanje dohodka v Sloveniji. IB revija, Ljubljana, 38(2004), 1-2, str. 34-44.
8. Žibert Tina: Analiza dohodnine v Sloveniji. Diplomsko delo. Ljubljana, Ekonomska fakulteta, 2003. 46 str.

VIRI

1. Bilten državnega proračuna.
[URL: http://www.gov.si/mf/slov/tekgib/bilten/drz_proracun_1992-2005.xls], 10.6.2005.
2. Dohodnina 2000. Ljubljana : RS Ministrstvo za finance, Davčna uprava RS, Glavni urad.
3. Dohodninska lestvica za leto 2000.
[URL: <http://www2.arnes.si/~kriskem1/maxi/dohodnina.htm>], 7.9.2005.
4. Interna dohodninska datoteka za leto 1995.
5. Interna dohodninska datoteka za leto 2000.
6. Statistični letopis Republike Slovenije 1996. Ljubljana : Statistični urad RS, 1996. 559 str.
7. Statistični letopis Republike Slovenije 2001. Ljubljana : Statistični urad RS, 2001. 662 str.
8. Zakon o dohodnini (Zdoh) s komentarjem. Ljubljana : GV Založba, 1998. 304 str.
9. Zakon o dohodnini (Zdoh-1). Ljubljana : GV Založba, 2004. 246 str.